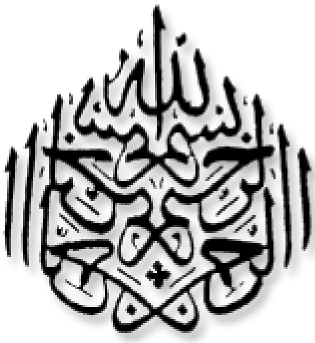

دکتاب ځانګړني

د کتاب نوم : ترهګر

لیکوال : محمد نعمان دوست

د چاپ کال : ۱۳۸۵ ل

www.Ketabtoon.net

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يادونه :

په دغه کتاب هر هغه څوک چې دلنډې کيسې په فن کې مهارت ولري ، تبصره کولی شي ، پر ځای او رغنده تبصرې ، نيوکې او وړانديزونه به په راتلونکې کې را سره لا مرسته وکړي .

ايمل ادرس : numandost75@yahoo.com

ټړون :

ټولو هغو کړېدلو انسانانو ته ، چې په کېږو نومونو او څېرو ، په دغه ټولګه کې د راغلو کيسو د کرکټرونو په توګه راڅرګند شوي دي .

مننه

که د ځوان ژورناليست عبدالمعيد هاشمي ، مخلصانه هلې ځلې نه وای ، نو خدای خبر که دغه ټولګه تر تاسو رسېدلې وای .

دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

له کیسو مخکې
بختور
محروم
ترهګر
غریب تنظیم
کوڼ
پنځه ډزې
سرې دايرې
د مړي په جیب کې
خانداني
بې تصویره
سره لوپټه
د دښتې په منځ کې
بې ځوابه
شرمېدلې
کاکل
نیمګړی اثر
سور پاکټ
زوړ ګیلن
بې کوره
چنار څنګه مات شو ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کیسو له لوستلو مخکې :

له نږدې درې لسیزو راهیسې په هېواد کې د جګړې وړې دیوان تېره غاښونه ګرځي را ګرځي ، په هرګام کې پر سینو پښې ږدي او په مریو غاښونه خښوي .
هره خوا چیغې دي ، غلبلې دي خو اورېدونکو سره یا د بیان ځواک نشته اویا ورته تکراري اوازونه ښکاري .
همدا لامل دی، چې دغو بې شمېره تراژیدیو ، د کاغذونو مخ ته لکه څنګه ، چې په کار ده لاره ونه موندله ، چیغې په هوا کې تاوې را تاوې شوې ، ستړې شوې او بیا هملته غیبې شوې .
د لنډو کیسو کومه ټولګه چې اوس ستاسو په لاسونو کې ده ، دا د همدغه شان غمیزو خال – خال انځور دی .
خو ما په قصدي توګه هڅه نه ده کړې ، چې یو تراژید اثر رامنځ ته کړم ، بلکې دغو چیغو او ساندو مجبور کړی یم ، ستړو ارواحو مې د زړه ورټکولی دی او د سوالګرو په څېر راته ځوړند سرونه درېدلي دي او تر هغې راته ولاړې دي، چې ترڅو مې غم ورسره ژړولی نه دی .

ما دکیسو له کرکټرونو سره یوځای اوښکې تویه کړي او کله _ کله خو یې دومره پرېشانه کړی یم ، لکه د خپلې کورنۍ غړی چې مې له لاسه ورکړی وي .
ما دجګړې د دیو د غاښونو خرپا او د انسانانو په غوښو د هغه د شخوند غږ اورېدلی دی ، ماهغه چیغې هم اورېدلې دي ، چې ورونو او خویندو مې ددیو په پنجو کې وهلې .
مالیدلې ، چې هغوی څنګه اخوا دېخوا لاس اوپښې وهلې، خو دیو پرې همداغه شان خونېده او له رګونو یې وروستۍ څاڅکي زېښل .

نو که دغو کیسو مو معمولي هم زړه نرۍ کړ ، د کیسې د فن او یا زما له خوایې مه ګڼئ ، دابه د همداغه چیغو اثر وي ، چې د زړه له تله را وتلي دي .

۱۳۸۵ د مرغومي شپږمه
کابل ، د زمانخان کلا

(c) ketabton.com: The Digital Library

بختور

په هغه ورځ ، تابه وې په ا مبو لانسونو کې هم زړونه پیدا شوي وو ، په خپلو چیغو یې د وزیر اکبر خان روغتون ودانۍ ښوروله او په با مونویې لکه د ټپیانو وینې سرې رڼا ګانې تا وېدلې.
امبولانسونه پوره لالهانده وو ، شپېه په شپېه دروغتون مخ ته درېدل او په وینو ککړ بدنونه ترې را ښکته کېدل .

په هغه ورځ له سرونو تور پاچ لنګوټي غورځېدلي وو او له پښو ، لاسونو ، ملاګانو او زنو راتاو ، وو.

د زګېرويو غږونه به تېز شول او بیا به یو دم د شهادت د کلمې غږ تر نیما یي وا ورېدل شو او نوره به د څو شیبو له پاره چو پتیا خوره شوه.

شپېه وروسته ، بل امبو لانس د چیغو له بد رګې سره د رو غتون مخ ته ودرېد ، په بېړه یې د شا پټه پرا نېستل شوه ، په وینو سور زلمی یې ترې را ښکته کړ ، په یوه پښه یې سره څپلۍ چې ځای ــځای پر ې سپین ګل مېخونه وهل شوي وو پښو وه ، بله پښه یې له څپلۍ سره نه وه. دوا سکټ ښي پلو یې دوه غټ سوري ښکا رېدل او د چپ اړخ کوچنۍ اینې یې لمر ته ځلېدلې .

مخ یې نه معلو مېده . دواړه شونډې یې داور له تاوه ببرته شوې وې او مخامخ دوه غا ښونه یې ترې ښکا رېد ل .

ور پسې یې بل ځوان ، چې پلن ټټر یې وو او له غنم رنګه مخ نه یې سوچه لنډه ږیره راتاوه وه ، په ټایر لرونکي کټ کې وا چو .

د کټ پر پښو او با زو ګانو لیکه ــ لیکه وینې را رواني شوې .

هغه ژر ــ ژر کینې او ښي اړخ ته سر اړوه را اړوه او ژبه یې په وچو شونډو تېروله.

په نور بدن یې ټپونه ، نه ښکا رېدل ،خو تر نامه لاندې نه یې په چټکۍ وینه راوتله . سر یې ودرېد ، سترګې پټې شوې ، خو نا څا په یې د اسې چیغه وکړه چې له هیبته یې د ټولو زړونه سست کړل . هغه په چیغه کې څه لنډه جمله هم ووې ، خو څوک پرې پو ه نشول ، دې چیغې مې هډونه ولړزول او نور مې دلیدلو وس با یلود .

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هغې وروسته مې تر ډېره له امبو لانسونو کرکه کېده ، شفا خا نې مې په خوب لېدلې او دروغتون په لاره نه تلم .

نـن چې ځنګه خونې تـه را غلـم ،کټ کې وغځېدم ، لامې سترګې پټې شوې نـه وې ، چې ټېلېفون نه غږ پورته شو ، ور خطا شوم ، د ټېلېفون غوږۍ مې را واخېسته : الو! سلام اليکم ، د قاري صيب مرکز دی ؟

ما يې غږ ونه پېژاندخو ، چې ځنګه مې د هو ځواب ورکړ ، هغه وپېژاندم او بيا يې په سترړي غږ ، چې د ژورې ساه اخيستلو اواز يې هم راته ، وويل :

های ، نا ځوانه ! پوره مياشت شوه ، پنځه نفر ه په يوه کوټه کې پراته يوو ، څوک موخبر نه اخلي ، کور والا خبر نه دي او تا سې انډيوالان تشه پوښتنه نه کوئ او پسې زياته يې کړه : دوزير اکبر خان شفا خانې دريم منزل ، د ښي لاس اتا قو کې مې پوښتنه کوه ، نومره يـې ماته هم نه ده مالومه .

سبا ، يوه بجه ورسېدم ، هره خونه کې ټېي ځوانان پراته وو ، چې ځنګه مې بلې خونې ته سر ور دننه کړ ، نږدې وو ، چې له کټه را ټوپ کړي . ځان مې ور ورسو او را ټينګ مې کړ .

درې واړو ټپيانو راکتلې ، ټولوتـه مې ډاډ ورکړ ، مخامخ دوه تشو کټونو تـه مې لاس ونيـو ، ماوې دا څه شول ؟

هغوی لکه چې همدې پوښتنې ته په تمه وو ، سترګې يې ډنډ شوې ، غلي وو ، شونډې په غاښ کړې . ژړا يې غلې کړه خو په اوښکو يې وس ونه رسېد ، په خپلې پو ښتنې پښېمانه شوم .

شېبه وروسته يوه زړه غټ کړ: هغوی يې همدا نن شپه رانه ووېستل ، او س به يې پرې خاورې اړولې وي . له دې خبرې سره درې واړو ښه په زوره وژړلې .

دژړا غږ له خونې ووت او ورسره سم ور پرانېستل شو ، يو ځوان ر اننوت ،ځېره يې راته اشنا ښکاره شو ه ، ټولو ته يې ډاډ ورکړ او بيا پر يو خالي چپر کټ لاس تر زنې کېناست . ټپيانو ټولو په هغه سترګې ونښلولې او دا سې غلي شول ، تا به وې د هغه په ليدلو يې هر څه هېر شول . هغه له زنې لا س لرې کړ ، ژوره ساه يې را ښکله ، ټو لو ته يې وکتلې ، سترګې يې سرې شوې او بيا يې ووې: هغوی بختور وو ، کاشکې زه هم ... نوره خبره يې ستونې کې وچه شوه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیران وم ، کله مې ټپیانو ته ، چې سرونه یې ځوړند نیولي وو او کله ده ته چې سترګې یې په چت نښلولې وې ، کتلې .

هغه له چته سترګې ښکته کړې او ماته یې مخامخ کړې : ملا صیب! ته ووایه له مانه بختور نه وو ؟

هک پک شوم ، ملګرو ته مې وکتلې ، خو هغوی لکه چې په خبره پوه وو ، هماغه شان غلي وو ، زړه مې غوټه کړ: نه ، هغوی دې خدای وبښي ، بختور ته یې چې ژوندی یې .

په دې خبره یې مخ سور شو ، سترګې را ووېستې : نه ، ته نه پو هېږې. زه بد بخته یم او بیا له دې خبرې سره له کټه را پورته شو . مخ په ما را غی ، له زړه مې یو خدای خبر و ، ځنګ ته مې کېناست ، پر اوږه یې راته لا س کېښود ، سر یې وښورو : ته بختور نه پېژنې ، نه پېژنې او بیا یې له لږ دمې وروسته زیاته کړه :

په څه جرګو او ننواتو مې یو کال مخکې کوژده وکړه ، دا میا شت مې دواده نېټه وه ، ټول خپلوان او اندېوالان مې د وا ده له پروګرام نه خبر وو . کورته تلم ، چې د جنګ تشکیل کې برابر شوم ، د هرې ګولۍ لګېدو سره مې خپل واده یا دېده ، یو نا څاپه مې ځنګ ته ډز شو ، سره لنبه پورته شوه اوله دې سره سم مې یو هـ پرچه په ګېډه او بله له نامه ښکته ولګېده ،اوس... نه ځان وژلی شم اونه کورته تللی شم .

ته نه پوهېږې زه بختو...

خبره یې نیمایي کې پر ښوده او له چیغې سره په منډه له خونې ووت.

کا بل — میر ویس میدان

١٣٨٣ — ٣ - ٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

محروم

په کورکې له ټولو مشروم ، همدغه مشر توب راته غم جوړ کړی و ، ځکه زموږ په ملک کې چې څوک مشر شي یابه په نورو ظلم کي او یا به پرې د نورو غم ور بار وي .

زه هم لـه دې دوهمې ډلـې څخـه وم ، د کـور ټـول لګښـتونه ، د څـارویو پالنـه ، دځمکې کارونه ... او هر څه ځما په غاړه وو .
همدا کارونه وو ، چې زه یې دژوند له خوږو بې برخې کړی وم او په ځوانه ځوانۍ کې یې راته دملا او پښو دردونه پیدا شوي وو .
ټوله ورځ مې پټیو کې په کار تېریده ، کله خو به مې غرمنۍ هم ، هملته دیوې پولې په سر له ستونې تېره کړه .
په هغه ورځ مې له ملا اذانه کار شروع کړ ، ما وې د سبا کار به هم ، نن خلاص کړم ، یوه ورځ به دمه شم ، خو زما دمه د خټ ګرو دمه وه.
ماښام کور ته راننوتم ، د انګړ منځ کې په شلېدلي کټ ، چې موږ به وینځل شوي لوښي پرې لمر ته ایښودل ، خور ور پرېوتم ، یوه سترګه خوب مې وکړ ، ډوډۍ ته یې پاڅولم . هم مې ډوډۍ خوړه او هم مې د سبا نالیدلې ورځ پر زړه ګرځېدله . کله به مې ویل : د چای له څښلو وروسته کټ او بالښت اخلم او هماغه د سیند د غاړې چنار لاندې آن تر غرمو خوب کوم. کله به مې ویل نه ، هاغه د ملګري کور ته ځم او کله ...
زه لا په همدې خیالونو کې وم ، چې مور مې غږ کړ: بچی! دا څو یمه ورځ ده ، چې په کور کې دانه وچکی نشته ، په بوټو او پاڼو هم تنور اچوو او هم پخلی کوو ، له ډېرو پوکولو نه مې سر په درد دی .
یو شېبه مې سرشاته پر دېواله کېښود ، سترګې مې پټې کړې او د چنار سیوری او د ملګري کور مې سترګو کې تاو راتاو شو ...
جګ شوم ، تبر او رسۍ مې څنګ ته کېښودل ، زما څو نور ګاونډیان هم غره ته تلل ، د چای پیاله مې هماغه شان ډکه پرېښوده ، مونځ مې وکړ او بیا له تبر او رسۍ سره خپل کټ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخوځېدم ، ماوې : همدا اوس ویده کېږم ، چې هر وخت هغوی غبږ کړ راویښ مې کړئ ، کټ کې وغځېدم او له غځېدو سره سم مې سترګې پټې شوې :

ما کټ د سیند غاړې ته ایښی و ، سیند ! لکه هغه چې هم ما غوندې له ژونده ستړی و ، له خولې یې شنه ځګونه بادېدل ، مخ په ښکته په بیړه- بیړه روان و .

یخ شمال به کله نا کله د اوبو مهین خاڅکي زما پر مخ را شیندل ، دواړه سترګې مې په سیند نښتې وې ، شاته مې د ګامونو اوازشو ، په بل اړخ واوښتم ، هماغه ملګری موسکی ، خو لږ څه مرور غوندې ولاړ و. ورجګ شوم . ما لا څه ویلي نه و ، چې هغه په طنزیه شکل څو کرته د آفرین کلمه ، د سر په خاص حرکت تکرار کړه او بیایې زیاته کړه: همداسې وي ملګرتیا ؟ زه څومره بېمار شوم او تا یو ځل پوښتنه هم ونه کړه. زه غلی وم ، اخر مې ووې ، ګرانه ! ډېر رایادېدلې ، باور وکړه هماغه یوه میاشت وړاندې مو چې لیدلي وو ، له هغې را وروسته دا لومړی ورځ ده چې دمه یم ، همدانن مې نیت و ، ښه شوه چې خپله راغلې. راځه کېنه ، چې د خپل ستړي ژوندکیسه درته وکړم . هغه کېناست خو لاما خپله کیسه نه وه پیل کړې ، چې چا وخوځولم ، پورته والوتم ، سترګې مې رڼې کړې ، مور مې غبږ کړ: هله زویه ! ګاونډیان دې درته ولاړ دي . پورته شوم . پوه شوم چې په خوب کې هم د ژوند کیسه چاته نشم اورولی .

سترګې مې وموښلې ، رسۍ مې له ملا راتاوه کړه ، تبر مې پراوږه کړ ، مخ په غره وخوځېدو .

لمر لا د غره د سر له ونو خپل مخ پوره نه و ښکاره کړی ، چې ورسېدو ، یوه شېبه په غټه او توره تیږه دمه شوو ، بیا هر یو په جلا- جلا لاره روان شو. زه هم دغره ابلې ډډې ته لاړم . ملګرو مې لا ګېډې نیمایي نه وه پوره کړي ، چې ما خپل لرګي پوره او ومې تړل . ونې ته مې تکیه کړل او بیا د خپلو ملګرو څنګ ته لاړم :

که خپه کېږئ نه ، زه به لږ مخکې لاړ شم ، تاسو ته خو زما حال معلوم دی . یوازې یم ، چې کارونو ته ځان ورسوم . ټولو خوښه راکړه ، په منډه لاړم ، ګېډی مې په شا کړ. پخوانۍ لاره مې پرېښوده او په یوه لنډه او نالیدلې لاره ، چې په وچو وښو پوښلې وه روان شوم .

ټوله لاره راسره د کارونو غم و ، ښه ستړی شوی وم ، په یوه شنه ونه مې سترګې نښتې وې او د هغې سیوری مې د دم ځای لپاره غوره کړ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور نږدې شوم ، خو لا پوره نه وم رسېدلی ، چې يو درز سره مې له پښو شنه لوخړه پورته شوه او بيا نور پوه نشوم .

خدای خبر څومره وخت به وتلی و! يو وخت ، چې مې سترګې پرانيستې ، ټول زما په شان پر کټونو پراته وو ، چا زګېروي کول ، چا شيبه په شيبه ژبه خوله کې نونېسته او راوېسته .

د چا لاسونه ، نه وو. د چا پښې او د چا هم د سترګو ځايونو کې سپينې پاغوندې ايښودل شوې وې.

زما خپل ځان ته پام نه و ، په پښو مې سپينه پرده ، چې د وينو خاپونه وربانديې وو ، خوره وه . يو وخت ، يو ډله خلک ، چې دنګ قدونه يې لرل او بل شان خبرې يې کولې رانتوتل ، زموږ نومونه يې وليکل او لا هفته پوره نه وه ، چې له خپل ملکه يې واړولو.

هلته زموږ هر څه نوي او ښکلي وو ، د هغه ځای خونې ددې ځای په څېر په وينو لړلې نه وې ، هلته به په يوه کوټه کې يواځې يو يا دوه ټېپان پراته وو. ډاکټرانو پسې مو سترګې کړې نه وې ، وخت په وخت راتلل ، خوراک مو هم ښه شوی و.

يو وخت مې ځان ته پام شو ، ښی پښه مې له زنګانه ښکته نه وه ، د پښې په ليدلو مې ټوله بېوزله کورنۍ سترګو ته ودرېده ، خپل نيمګړي کارونه راياد شول . واړه ورونه ، زړه او بې وسه مور چې يوه لحظه يې هم بې له ما چاره نه وه را په زړه شوه ، بيا مې په خپله پرې پښه سترګې ولګېدې ، چيغه رانه ووته او په ځان پوه نه شوم.

شېبه پس مې سترګې پرانيستې ، د کټ اړخ ته مې دنګه جينۍ ولاړه وه ، سره طلايي وېښتان يې پر سپين او نازک مخ ګډوډ پراته وو ، ترډېره وخته يې پرما سترګې نښتې وې ، د هغې شنو سترګو کې اوښکې لکه شين سمندر وخوځېدې ، نرۍ-نرۍ يې پرمخ راروانې شوې . ماوې که زما د بې وسۍ او د کور له يوازېتوبه چا خبره کړې ، زما هم سترګې ډنډ شوې ، زړه مې ډک شو ، هغې يو ځل بيا زما پښې ته وکتل ، شونډې يې په غاښ کړې ، په خپله ژبه يې څه وويل او بيارونه شوه.

ما له هغه سړي څخه ، چې د هغې څنګ ته ولاړ و ، او کله -کله به يې د هغې خبرې موږ ته په خپله ژبه کولې وپوښتل: کاکا! دې ته خو تا زما د بې وسيو کيسه نه ده کړې ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه بریتونو لاندې موسکی شو او بیا یې وویل: دا نجلۍ وایي ، چې زه ډېر تاسف کوم ، څومره ښایسته او تنکی زلمی دی ، خو افسوس ! چې پښه یې پرې شوه او په ځوانۍ کې له ډانسه محروم شو .

۱۵- ۵- ۷۸
کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترهګر

چې ځنګه چورلکو په کلي وزرونه راټيټ کړل ، له زړو برجونو کوترې داسې په هوا شوې ،لکه هغوی چې د سولې له منځه وړلو پسې راغلې وي .

شېبه په شېبه لړزونکو غړونو کلی خوځوه ، الوتکې به لکه وږي بازان په کلي غوټه شوې ، شېبه وروسته به خړ کورونه اوشينکي باغونه لنبو په غبړ کې پټ کړل او څو سترې ارواګانې به هوا ته پورته شوې .

لږ وروسته چورلکې پناه شوې ، خلک په منډو وو ، يو شور جوړ وو ، تر ديوالونو لاندې بدنونه ښکارېدل ، لا به ترې خاورې لرې شوې نه وې ، چې زګېروي به غلي شول .

مورږ يو ماشوم ، چې وچه ډوډۍ يې هماغه شان په وړومنکولو کې ټينګه نيولې وه ، له لوټو راووېست ، لا مو ورته زنه ترلې نه وه ، چې دوه ځوانان په منډه انګړ ته راننوتل :

په يوه خوله يې غږ کړ : هغوی ټول نه شته ...

يو بل ته مو وکتلې ، يوه وويل: دوی لکه چې د ګلاب کورنۍ ښيي .

ګلاب کره ، له څو کلونو وروسته زوی شوی و ، د کلي خلک ورته غونډ شوي وو ، په منډه يې بې وره انګړ ته ، چې له خونو يې شنه لوګي پورته کېدل ور ننوتو .

ټولې خونې ړنګې وې ، تا به وې چا تازه قبرونه سپړلي ، ځای - ځای هډونه پراته وو ، تر ونې لاندې له غورځېدلې زانګو لوګي پورته کېدل ، يو تور شی په کې پروت و .

تر ماښامه مو لوټې واړولې را واړولې ، خو مکمل جسدونه مو پيدا نه کړل ، د ښځو او نرو د غوښو توپير نه کېده .

د کلي ملا صيب وويل : د ا شهيدان دي ، کفن او غسل ته ضرورت نه لري ، ټول يوځای راټول او ښخ يې کړئ .

سهار وختي ، ټول همدې انګړ ته له قران شريفونو سره راټول شوو ، چې ختم نه خلاص شو ، يوه سپين ږيري غږ کړ :

په دې کاپرو اتبار نشته ، راډو چالان کړی ، بيا خوبه بمبار نه کوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

له څو لنډو خبرونو وروسته ، يوه خبر کې زموږ دکلي نوم واخيستل شو ، ټول راډيو ته رانږدې شوو .
خبريال له يوه چاسره په همدې اړه خبرې کولې ،که څه هم موږ د هغه په خبرو نه پوهېدو ، خو د هغه لنډې - لنډې خبرې ترجمه کېدې .
هغه وويل: په دې کور کې يوه ډله ترهګر د جګړې د پلان لپاره راټول شوي وو ، زموږ استخباراتي سرچينو کشف کړل او مخکې له دې چې بريد وکړي الوتکو تباه کړل .
موږ کله يو بل او کله سوزېدلې ځانګو ته کتلې او راډيو هماغه شان چالانه وه .

کابل ، د ليندۍ پنځمه ۱۳۸۵

يادښت :

ددغې کيسې (غريب تنظيم) سوژه راته په ۱۳۶۸ کال کې پيداشوې وه ، خو هغه وخت ما لنډه کيسه نه پېژندله ، په ذهن کې مې وه او شاوخوا لس کاله وروسته مې وليکله .
په ۱۳۸۳ کې رانه ورکه شوه ، دومره پرې خپه شوم لکه ډېر نږدې خپل چې له لاسه ورکړم ، خو اخر راسره ذهن ياري وکړه او له ورکېدو دوه کاله وروسته مې بيا له سره وليکله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

غریب تنظیم

هسې خو پاکستان ډېرې سړې او شنې سیمې هم لري ، خو ، چې زموږ مهاجرو په برخه وچ سپېره ډاګونه او سپېرې دښتې رسېدلې وې ، نو ، چې اوس هم څوک د هغه ملک نوم واخلي ، په زړه مو ګرمي را ننوځي .

زموږ مرکز ، په همدغه شان یوه سپېره دښته کې و. مخامخ د وچ خوړ په غاړه سپېره ونه ، چې تندې له قده غورځولې وه ، ولاړه وه . شاو خوا یې ګور او اغزن بوټي په ځمکه خلم پراته وو .

دښته ارامه وه ، کله نا کله به دڅو خړو مرغیو ، چې په هواکې به یې وزرونه رپول غږونه ، راغلل .

مرکز په لویه ختېنه کلا کې ،چې پر دیوالونو یې اغزن سیمان لګېدلي وو او لویه اوسپنیزه در وازه یې لرله ، جوړ و .

دې کلا ته به یواځې اسیزو(ISUZU) لارۍ د مهماتو او وسلو وړلو راوړلو پسې راتلې او کله — کله به د امر صیب لنډ کروزر ، هم مرکز ته راننوت .

نن ، چې څنګه د مازیګر لمانځه نه خلاص شوو ، هملته په غوړېدلي پلاستیکي سترنجې راټول شوو .

یوه ، وویل : داڅو مه میاشت ده ، چې لکه لیوان په دښته کې پراته یوو ، خدای خبر !کورونو کې به مو څه حال وي ؟

بل غبر کړ : بېماره میرمن مې ، کور کې له بوډا پلار سره پرېښې ده ، خدازده که څوک ورسره پور هم وکړي ، پردی ملک دی .

زما خواته ناست ملګری ، چې تر دې دمه غلی و ، خوله پرانېسته : په خبرو څه نه کېږي ، کمکی اختر خو همدلته تېرشو ، لوی ته شل ورځې پاتې دي ، دا وار ، چې امر صیب راغی ، په یوه خوله ترې تنخوا غواړو .

موږ لا همدې خبرو کې وو ، چې پیره دار لویه در وازه پرانېسته او دامر صیب تورو ښیښو والا لنډ کروزر را ننوت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لاس کې يې تسبيح وي ، د تسبو له دانو څخه يې شونډې ډېرې خوځېدې ، ټول ورته ودرېدو ، هغه د لاس په اشاره د کېناستو هيله وکړه او بيا يې وويل :
افرين ! جهاد همدا تاسو په څېر صابرو ، او حوصله ناکو ځوانانو ته اړتيا لري .
زه پوهېږم ، چې له څلورو مياشتو راهيسې مو تنخوا نه ده اخيستې ، خو څه وکړم ؟ تنظيم غريب دی .
که تاسو دې ارامه دښته کې حوصله ونه کړئ ، نو په سنګرونو کې به مجاهدين د ګوليو باران ته څنګه حوصله وکړي ؟؟
د امر صيب خبرو زموږ ټولې غوښتنې په خوله کې وچې کړې .
هغه د وسلو ډيپو ګانې وکتلې او بيايې سپېره دښته يواځې موږ ته پرېښوده .
×××××
ګرمي مخ په ډېرېدو وه ، بيرون سيوری نه و او په کوټو کې زړونو سستې کوله .
زموږ يو ملګري خو بالکل د ګرمۍ تاب نه لره ، کله ناکله به بېهوښه کېده هم .
نن شپه مو هغه ته په پکي وهلو تېره کړه ، لانده څادرونه به مو ورته په سر او پښو اېښود ل ، ټول ورخطا وو .
چې سهار چای ته راغونډ شوو ، يوه همدې ملګري ته لاس ونيو : دا کمبخت لکه چې ، مړشي . بل زياته کړه : نن د امرصيب د راتګ ورځ ده ، چې راغی نوره ورسره خبره سپينه وو ، ډيپو کې ، پکي ، جنراتورونه او تيل شته ، که تنظيم تنخوا ورکولو ته غريب دی ، نو دومره خو کېږي چې موږ يو څو ساعته جنراتور چالان کړو .
د هارنډ غږ شو او بيا سمدلاسه دروازه په دواړو پټونو خلاصه شوه ، امرصيب مخ په موږ راغی ، غاښونو کې وچکی واهه ، چې نږدې شو وچکې يې وغورځو او تسبيح يې له جيبه را وه و يستې :
د خدای بختورو ! ستاسو په دسترخوان خو وچه ډوډۍ شته ، د مجاهدينو به څه حال وي ؟
داخل ترې زموږ يوه ملګري د خبرو تار ونيو :
امر صيب ! ګرمي ته طاقت نه کېږي ، جنراتور ، تيل او پکي شته ، يواځې ستا اجازه په کار ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په ږیره لاس راتېر کړ : تاسو د حضرت بلال (رض) له کیسو خبر یئ ؟ هغه جلیل قدر صحابي و ، کفارو به د عربستان په ګرمو شګو لنډغر څملاوه او بیابه یې درنه تېږه ورته په ګېډه کېښوده . خو هغه بیاهم له خپلې مقدسې عقېدې وانه وښت .

نیکبختو ! دا دښته له میدان بدره ګرمه نه ده او نه تراوسه تاسو د صحابه کرامو په څېر په ګېډو پسې ډبرې تړلي دي.

دا جهاد دی او هغه هم د شوروي په څېر سوپر پاور سره . که تاسې دومره نازولي شئ ، فکر نه کوم که دا مبارزه نتیجه ورکړي .

هغه په یوه ساه ، د کربلا واقعه او بیا د یزید پر وړاندې د امام حسین (رض) او دهغه د ملګرو مقاومت ، د هغوی ولږې او تندې بیان کړې .

امرصیب ، د سورت انفال څو مبارک ایاتونه تلاوت کړل او لا یې ترجمه خلاصه نه وه ، چې یوه ملګري چیغه کړه : زر کوئ قدوس مړ کیږي .

ټول د هغه اوسپنیز چپرکټ ته ودرېدو ، هغه سترګې درولې وې ، رنګ یې تک ژېړ اوښتی و او له بدنه یې تېونه پورته کېدل .

امر صیب ، زړه نازړه د هغه پر ټنده لاس کېښود او بیا ، چې موږ شور جوړ کړ نو ، وې ویل : هغه سره دوه درې کسان موټر ته وخېژئ !

موټر ته په ختلو راباندې خپلې خولې یخې ولګېدې ، قدوس هم سترګې وغوړولې ، ورو — ورو په کې رنګ و چلېد .

له دښتې ووتو ، د موټر درزا غلې شوه ، شیبه وروسته له عمومي سړکه په یوه نرۍ پخې لارې تاو شو .

در وازه بېرته شوه ، د در وازې خواته کوټې ته ننوتو : سره غالۍ په کې غوړېدلې وه ، پر توشکو او بالښتونو هم قالینې پرتې وې .

د مېز پر سر ، کوچینی جاپانی پکی اېښودل شوی و او له مخامخ دېواله سړه هوا را وتله .

امر صیب د ځنګ ته ناست میلمه پر اوږه لاس کېښود : خپله کوټه کې مې هم ایرکنډېشن او پکی دواړه لګولي ، عجیبه عادت لرم ، کله مې دومره ګرمي ور خطا کړي ، چې دواړه چالان کړم او کله بیا یواځې پکي ته هم ګوزاره کوم .

هغه لا هماغه شان خپل عادتونه بیانول ، چې کورکې شور شو او د هلئ کوټې اور واخیست غږ راغی ، په منډه ووتو ، امرصیب د ننه لاړ او موږ د حجرې خواته تیار سئ ودرېدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ځنګه مې ښې لاس ته وکتل ، سیمي جالۍ راتاوه ، وه او د غټې زراعتۍ غوا مخ ته پراته شنه واښه د پکي شمال خوړول .

۱۳۸۵ ، د لیندۍ ۱٦ مه

کابل ، د زمانخان کلا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــوڼ

چې ښنګه مې ور ببرته کړ او د خونې په دیواله مې ستر ګې ونښتې ، خو له مې پرې خلاصه کړه :

بابا! څه لټ د خدای یې ؟ دومره خو ناتوانه ، نه یې . له سهاره په دې یوه دیواله نښتی یې ، تر اوسه یې اخیر تمام نه دی . د کوټې له دیواله دې د برلین دیوال جوړ کړی ، بدبخته !

هغه یواځې د وره ببرته کولو په وخت کې سترګې را واړولې ، له دېواله د هغه مخ ډېر په خټو لړل شوی و . ببرته یې مخ واړو ، د ګل مالې له مخه یې په لاس خټه لرې کړه او بیا یې پر دیواله راکش کړه .

ما ور په ګرز سره پورې کړ او په زوره مې وویل :که تر مازیګره دې کار خلاص کړی نه و ، بیا راته په وره قدم کېنږدې .

که څه هم د هغه ګناه نه وه ، د دیوالونو پخڅې کږې وږې او نا وارې وې . هغه کې هم پخوانی زورنه و پاتې ، سپین ږیری شوی و ، خو ماته هم د مزدورانو کمی نه و ، هره ورځ به د وره مخ کې راته څو تنه د کار په تمه ولاړ وو .

او بل ما خپلې سپکې سپورې او هر څه اپلتې ځکه بې پروا ویلې ، چې هغه په کلي کې په کوڼا ماما مشهور و او د کوڼا ماما لقب هغه ته دومره شهرت ورکړی و ، چې اصلي نوم یې له خلکو هېر و .

کله –کله به مې ، چې ډېر رد و بد ورته وویل او بیا ، چې به مې د هغه په سپینه تار –تار ږیره نظر ولګېد ، وبه شرمېدم ، ځکه زه دهغه مخ کې لوی شوی وم . خوبیا به مې له ځانه سره ویل : هسې هم کوڼ دی نه یې اوري .

×××

شپه مې پخواني کور کې تېره کړه او سهار وختي نوي کور ته لاړم . سیده د هماغې خونې په لور وخوځېدم . چې ښنګه ورنږدې شوم ، نو هغه له کوټې راووت ، په سره ګلداره دسمال یې ملا شخه تړلې وه او په خټو ککړ سطل یې لاس کې و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې زه يې وليدم سطل يې کېښود ، مخامخ خونې ته يې لاس ونيو ، سرمې ور دننه کړ ، ډېره ښه يې اخير کړې وه .
زړه مې وې راځه مننه ترې وکړه او پرونۍ ښښنه ترې وغواړه ، خو دا کار راته د ځان سپکاوی ښکاره شو .
هغه زما سترګې خارلې او چې کله يې په کې د غوسې نښې ونه لېدې نو رنګ په کې وچلېد ، د شونډو له منځه يې ژېړ غاښونه ښکاره شول او بيا يې د ختو سطل پورته کړ .

هغه نن يو ساعت مخکې په کار پيل کړی و ، زه هم تر ډېره وخته ور سره ولاړ وم او د هغه کار مې کاته ، ښه په بېړه يې لاس خوځاوه .
د کونج ديوال يې نيمايي خلاص کړ ، ګل ماله يې کېښوده ، په ختو ککړ لاس يې جام له ګړي ډک او په سر يې را واړو .
غوښتل يې چې لږ ساه واخلي ، خو چې په ما يې سترګې ولګېدې ، چټک جګ شو او سطل يې بيا له ختو ډک کړ . زما سترګې لا هماغه شان په دېواله نښتې وې ، چې شاته مې درب شو او چې ځان ته مې وکتل ، نو جامې مې د ختو له خاپونو ډکې وې .
زر جګ شو او چې زما سپين کالي يې په ختو وليدل ، په رپاشو. ما بيا سترګې پرې راوه وېستې : په غضب ککړ شې! کوڼ خو خدای (ج) کړې ، په دې سترګو دې څه بلاو لګېده ؟ او بدبخته ! هغه هماغه شان رپېده .
ما وې دادی پوره نهه بجې دي ، زه کور ته ځم ، کالي بدلوم او ځان سره د غرمې ډوډۍ هم راوړم ، که تر هغه وخته اخېر خلاص نه و ، بيا ګيله ونه کړې .
کور ته راغلم ، کالي مې بدل کړل ، چای مې وڅښه او چې کله د ساعت ستن په دولسو درېدله نو ديګ بخار ، کاسې او ډوډۍ مې راواخيستل روان شوم ، موټر مې د کلا مخې ته ودراوه ، شيان مې راښکته کړل ، د انګړ د منځ په سوپه کې مې په اوار ګيلم کېښودل او بيا مخ په خونه غلی ــ غلی روان شوم :
هغه هماغه شان په بيړه لګيا و ، چې زما سيوری يې وليد ، مخ يې راواړو: ډېره خواري مې وکړه ، والله که مې دمه کړې وي ، دادی دوه لوېشتې ځای پاتې ، نور ختم دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماغړ ونه کړ ، زړه مې نرم شو او بېرته ووتم . دستر خوان مې وغوړاوه ، کاسه کې مې ډوډۍ ماته کړه ، هر څه مې برابر کړل ، ور ناري مې کړې : ماما! راځه پرېږده يې! هغه له کوټې غږ کړ: ښه ده بچی کار هم تمام شو.

دده غږ نه و ، سم توپان و ، د شرم خولې مې پر بدن راماتې شوې . هغه راووت ، له ملايې دسمال خلاص کړ او باندې لښتي کې د مخ او لاسونو په وينځلو لګيا شو.

ما ته خپلې تېرې سپکې سپورې يوه ـــ يوه رايادېده . دواړو په يوه کاسه شروع وکړه ، هغه وويل : بچی! تا به جلا خوړلې وه ، ما سره به مزه درنکړي ، مزدور سړی يم .

خو زما سترګو د پورته کتلو وس بايلولی و . ډوډۍ مې په څه خوارۍ وخوړه ، دسترخوان مې ټول کړ ، د هغه پياله مې له شنه چايه ډکه کړه ، زړه مې غټ کړ: ماما! ما پرون ښومره په زوره خبرې کولې ، يوه دې هم وانه وربېده ، نن دې اول غږ واورېد او بيا له کوټې راووتې ؟

هغه ماته څير ـــ څير وکتلې ، په ږيره يې لاس تېر کړ ، موسکی شو او بيا يې سترګې اخوا دېخوا وګرځولې :

ګله ! زه کوڼ يم ، بايد کوڼ وه اوسم ، خو ستا پرونۍ خبره دروغ وه . زه خدای نه يم کوڼ کړی ، ما ... غلی شو.

د زړه درزا مې نوره هم زياته شوه ، ماوې که په ځمکه ننوتم ، خو کار شوی و.

ښه شېبه دواړه غلي وو ، ما بيا فکر په ځای کړ :

نو چا کوڼ کړې ؟ هغه بيا څو ځلي له نظره تېر کړم : چې نه مې پرېږدې نو غوږ شه :

کله چې له بدې ورځې ، ماته خپل کلي کې د ناستې ځای پاتې نه شو ، نو ستاسو کلي ته په کډه راغلم ، ما نه هر څه پاتې شول خو يواځينی شی ، چې راسره و زما غيرت و .

دې کلي کې مې ډېرې تر خې شپې تېرې کړې ، په لومړيو وختو کې ، چې به چا کار ته بوتلم ، چې سپکه خبره به مې ترې واورېده ، نو کار به مې پرځای پرېښود او ترې روان به شوم ، خو تر څو ؟ ماشومانو ډوډۍ غوښته ، ونه شوه ، اخر مې ځان کوڼ کړ ، تر څو خلک راته بې غيرته ونه وايي ، اوس له هماغه وخته راهيسې راته خلک کوڼ وايي .

۱۳۷۸ کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ډزې

د جلرېز د تکانې غر ، تورو وربځو داسې پټ کړی و ، تابه ویل کومې کونډې خپل ماشوم تر پوړنې لاندې نیولی دی .

کلیوال ورخطا وو ، ټولو مخامخ غره ته کتل ، چا ویل که وربځه همداسې وي ، نو د باران امکان دی او که باران وشو ، نو سیلابونه به بیا ، خونې رنګې کړي .

خو څوک په دې باور و ، چې توره وربځه په پورته کېدو ده او بیا به د تېرو ورځو په څېر واوره پیل شي .

غرمه مهال ، د وربځې له خېټې لکه سپینې مچۍ واوره ورېدل پیل شول .

ډېر ژر ، د جومات مخه د کلي له خلکو ، چې د حسن علي د پنځه ډزي ټوپک په ننداره بوخت وو ، خالي شوه او د دعا په کولو نږدې حجرې ته ننوتل .

حسن علي له ډوډۍ خوړلو وروسته خپل ټوپک را واخیست ، د جیب دسمال یې پرې تېر کړ او بیا یې په خندا وویل : ماما ! دا هغه ټوپک نه دی ، چې اول به مو د خولې له خوا دارو ورغورځول ، بیا به لتو پسې ګرځېدو ، هغه به مو په څه خوارۍ د سیخ په زور ور تخته کړې ، پټاقۍ به پرې نصبه شوه او بیا به ډز ته اماده شو .

ماما ! دا د سترګو په رپ کې کار کوي ، له دې خبرې سره سم په حجره کې ناست کسان ، چې د ټوپک لیدلو لپاره راغلي وو ، حسن علي ته نږدې شول او دهغه ټوپک ته یې په څیر — څیر کتل .

حسن علي ، خپلې مخې ته ټوپک ودراوه او ګېټ یې ژر- ژر کشوه . له هر کش سره مرمۍ اخوا دېخوا غورځېدلې ، خلک حیران وو . حسن علي ، د ټوپک شا ژور راخلاص کړ او مرمۍ یې بېرته ځای پرځای کړې .

جعفر ، چې تر دې دمه یې ټوپک ته کتلې را وړاندې شو : څومره ځای پورې یې ګولۍ رسېږي ؟

حسن علي موسک شو او په اوږه یې ټپ ورکړ : څومره چې دې سترګې کار کوي .

مرتضی وویل : خیر ، دا چې سړي سره وي ، نو لیوان پرې نه شي راتلی ؟

هغه په غرور وویل : لیوان خو لا څه ، چې د غره زمریان نه شي راتلی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر تېر مازیگره ، د حسن علي د ماما په حجره کې د نوي پنځه ډزي ټوپک په صفتونو خبرې روانې وې .

واوره درېدلې وه ، حجره کې ناست کسان بیا د — جومات مخې ته راووتل ، حسن په ښي لاس کې ټوپک او په چپ لاس کې یې د آس قیضه نیولې وه ، د خلکو منځ ته د خدای پامانۍ په نیت راغی .

خو د کلي سپین ږیرو خوښه نه وه ، یوه وویل : ډېر ځنډ واوره ورېدلې ده ، داوخت د غرونو وږي لیوان لارو ته راکوزېږي ، هسې نه چې ... !

حسن علي خبره ور پرې کړه ، ټوپک یې له اوږې راښکته کړ ، پورته یې کړ : دا ټوپک او بیا یې آس ته وکتلې : او دا اس ! د غرونو پړانګان خو دې راشي .

یو بل سپین ږیري وویل : ځوانه ! تور ماښام دی ، ترڅو کلي ته رسېږې ، نیمه شپه به وي ، تاته لیوان څه ښکاري ؟ او بیا هغه دا وخت ډله _ ډله ګرځي ، کوم یو به تررمۍ کې ژر وولې ؟

حسن علي ، بیا په خندا شو : بابا! ددې ټوپک له خولې سور اور بادېږي ، له ډز سره به یې لیوان څه ، چې ټول ځناور غرونه پرېږدي او بیا له همدې خبرې سره یې دآس قیضې ته ټکان ورکړ .

د آس له سومانو واورې بادېدلې او د سترګو په رپ کې له مخامخ غونډۍ پناه شو .

خلکو خپلو کې خبرې کولې ، چاویل : دا توره شپه ، په دې ژورو خوړونو کې له وږو لیوانو تېرېدل له امکانه لرې ده .

او چا بیا د هغه د ټوپک صفتونه کول . شېبه وروسته خلک یو- یو کورونو ته روان شول .

یوه سپین ږیري په تلو _ تلو کې وویل : حسن علي خپل آس او ټوپک ته ډېر غره دی ، خو خدای خبرکه روغ ورسېږي ، دا لیوان ماته معلوم دي .

بل وویل : بیداره اوسئ ! که ډزې مو واورېدې ، سبا ورپسې ورځو ، حتما به څه پېښه شوې وي .

لا خلک ویده شوي نه وو ، چې د ډز یو ډوب غږ راغی ، شېبه وروسته بل غږ وشو او بیا همداسې پنځه غږونه واورېدل شول .

د حسن علي ماما ورخطا له کوره ووت ، د کلي خلک یې راټول کړل ، ټولو وویل : اوس مو تک ګټه نه لري ، هر څه چې شوي ، شوي ، سهار وختي به یې غم وخورو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهار وختي څو کليوال ځوانان له تورو او خپلو زړو ټوپکو سره په آسونو سپاره شول او د حسن علي د آس پلونه يې تعقيبول .

څو خوړونو څخه تېر شول او چې څنګه بل خوړ کې تاوېدل ، نو سره واوره ښکاره شوه .

ځوانانو ، قيضې را کش کړې ، په سپينه واوره سره ليکه غځېدلې وه او بيا د يوې تيږې څنګ ته سورى ګېډه ليوه پروت و .

څو ګامه وړاندې بل لېوه ، چې له وچلي يې ماغزه راوتلي و ، پروت و .

ښه وړاندې لاړل او چې څنګه د يوې لويې پرخې خواته ور نږدې شول ، يو وېرونکى اواز تر غوږو شو .

په آسونو سواره ځوانان ځاى پرځاى ودرېدل ، لېوه چې په ګېډه يې ګولۍ خوړلې وه ، تاو راتاو کېده او له درده يې چيغې وهلې . يوه ځوان دآس له سره په نښه کړ او غلى يې کړ .

نور هم وړاندې لاړل ، تور زين پر واورو پروت و ، ځلميان ورخطا له آسونو راښکته شول ، څو ګامه اخوا سپين غټ – غټ هډونه ، چې لا پرې څه ناڅه غوښه پاتې وه ، اخوا دېخوا پراته وو .

د ټولو پښې سستې شوې ، يو ځوان نور هم مخکې لاړ او له يوې ناڅاپي چيغې سره سم ، پر واوره را پرېوت .

نورو ورمنډه کړه او ټولو پاتې پنځه ډزي ټوپک او چرمي موزو ته ژړل .

کابل ، ١٣٨٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرې دايرې

په مدرسه کې مې دوهمه اونۍ په پوره کېدو وه ، خولا مې دزړه ملګرى نه و پيدا کړى . دا ځکه ، چې يو ازېتوب مې خوښ و ، غلى به چېرته نا ست وم ، کله به مې کتاب کوت او کله به په خپلو سوچونو کې ورک وم . ماته خپلې تنها يۍ او زموږ استاد (شيخ) ته زما دغه عادت خوند ورکاوه .

دجمعې مبارکه شپه وه ، دماسخوتن له لمانځه ورو سته په عربي دعاووکې چې په (اللهم) پيل کېدې ، دعراق ، فلسطين ، کشمير ، چېچنيا او افغانستان مجاهدينو بريالېتوبونه وغوښتل شول .

د دعا له پاى ته رسېدو نه ورو سته ، لسو — لسو طالبانو په خپله نا سته داېرې جوړې کړې .

شيخ زموږ داېرې پلو راغى ، ټول ور پورته شو و . د هغه لکه چې زه يې ښکار وم ، سترګې يې را باندې نښلولې وې . يو حديث او دانفال سورت څو مبارک اياتونه يې تلا وت کړل او بيا يې په بيت المقدس کې صليبي جګړې او هغه مهال په مسلمانانو شوي ظلمونه ، داسرائيلو په ټانګونو د فلسطينيانو کورونه ورانول ، دعراق دابو غريب او د ګو انتا نامو زندانونو د نه اورېدو نکلونه شروع کړل ، لهجه يې ورو- ورو جدي کېده او له خولې پرته يې لا سونه هم په حرکت را غلل .

ټول غلي وو ، يو نا څاپه شيخ ته مخامخ نا ست ملګري په لوړ غږ دالله اکبر ناره پورته کړه او بيا ټول داسې جذبو پسې وا خيستو ، چې که امريکايي ته ورته سړى موهم ليدلى وى ، نو سر موپرې الو څو .

شيخ ، زما پر او ږه لاس کېښود او څو شېبې يې را ته داسې کتلې ، چې په سترګو کې يې ما خپل مخ ليده . شېبه وروسته يې ، ګوتو ته فشار ورکړ او بيا دبارک الله په ويلو رانه روان شو .

نن شپه زه يوا ځې نه وم ، ټوله شپه کله په عراق ، کله په فلسطين او کله په افغانستان کې د امريکايي ځو اکونو مقابلې ته و لاړ وم ، خو دمقابلې توان مې نه لره . کله به مې وې را

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځه ! په یوه ټوپ کړه ، خو چې نتیجه به یې یوازې راته خپل مرګ ښکاره شو ، بېرته به غلی شو م .

په همدې چورتونو کې وم ، چې دالله اکبر سپېڅلې کلمې د جومات له لوړو منارو نه ، لکه سپینې کوترې په هو ا شوې .

نن ورځ مې ټوله دشیخ په انتظار کې تېره شوه ، ما سخوتن شیخ ، چې له سپینو پیڅو یې ټنډې پونډې ښکارېدې او د تسبو په اړولو یې شونډې خوځېدې ، زموږ خواته را غی .

خو دا ځل له کېناستو وړاندې یې ، له لاسه ونیولم او خپلې خونې ته یې ، چې د طالبانو له اتا قونو جلا جوړه شوې وه بوتلم .

دخونې په منځ کې ، شین جای نماز اوار و ، پر مخامخ دیوال د افغانستان نخچه ، چې په ډېرو برخو کې یې سرې دایرې وې ځړېدلې وه ، پر کوچینې میز ، چې دکټ وړاندې ایښې و ، قرانکریم او څو عربي رسالې ایښودل شوې وې . دچای له پیالې سره یې درې خرما راته مخ ته کېښودې او بیایې دتېرې شپې کیسې راته داسې وکړې ، ماوې که هرڅه په خپلو سترګو وینم .

شیخ ودرېد ، نخچې ته یې لاس ونیو او بیا یې ووې : د دریم خلیفه په وخت کې دلته داسلام مبارک دین را غلی ، خو اوس ... ژرېې بیا خبره پیل کړه : داسرې داېرې وینې ؟ دا د کفارو شتون ښیي او که تا غوندې ځوانان همداسې ارامه کېني نو ، ټوله نخچه به ترې ډکه شي .

دشیخ اتا ق ته تګ ، زما دهرې شپې دکار یوه برخه وګرځېده . کتا ب لوستل رانه پاتې شول او له نورو خلکو نه کرکه مې هم له پخوا زیاته شوه .

نن شپه یې چې اتاق ته لاړم ، له چای څښلو وروسته را ته ښه نږدې کېناست او بیایې ووې : ما شاالله ربښتیاهم ، چې تا دا فاني دنیا ښه پېژندلې ده ، ډېره بې وفا او هیڅ مینه ورسره نه ده په کار . اصلي دخوند او رنګ دنیا بله ده ، څو مره چې ژر کېدای شي ورتګ په کار دی ، خو هلته خالي لاس ورتګ ګټه نه لري ، قرباني غواړي او هغه هم داسې قرباني چې ملا یکې یې جنازه پر او ږو وا خلي .

او بیایې دهغې دنیا داسې صفتونه بیان کړل ، چې زه یې په تېر شوي عمر پښېمانه کړم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

پس له دې ما هره شپه نا ليدلي جنتونه په خوب ليدل او هره ورځ يې دورتګ په لټه کې وم ، ځکه ما مور او پلا ر په وړکوالي کې له لا سه ورکړي وو ، مينه او نا ز مې نه پېژندل ، ډېر رټل شوی او ځو رو ل شو ی وم .

دا جمعه شپه ، شيخ له ما سخوتن لمانځه نه وروسته جذباتي تقرير وکړ او بيا دخبرو په منځ کې يې غږ کړ : څوک دخدای په لا ره کې قربانۍ ته حاضر دی ؟

نورو ګوتې پورته کړې او زه ټول پورته شو م . شيخ ته زما پورته کېدو خوند ورکړ او خپلې خونې ته يې بوتلم .

له اوږدو خبرو وروسته يې وويل: ايا ته حا ضر يې ، چې دځو ورځو ستړي ژوند په بدله کې دايمي او له خو نده ډک ژوند واخلې ؟

له ځايه پورته شوم ، ماوې کوم دی ؟

هغه موسک شو او بيا يې دالمارۍ له شاه نه يو بيک را واخيست ، تور واسکټ يې ترې را وويست ، د وا سکټ د ننه له يوې خوا شين او له بلې خوا سور لين را وتی و.

دلينونو له سرونو لکه ټيپي ګوتې پلسترونه راتاو وو ، شيخ خپل کميس وويست ، وا سکټ يې وا غو ست او بيايې پرې کميس وا غو ست ، دکميس له ګردنۍ يې دواړه لينونه را ووېستل :

چې کله ټا کل شوي ځای ته ورغلې ، له لينونو به پلسترونه لرې کړې ، دو اړه به يوځای کړې او بيا به له يو ډېر سره دا سې ځای کې ناست وې ، چې په خوب دې هم نه وي ليدلی .

ما ښه چل زده کړ ، خو ومې پوښتل : که لينونه کار ونه کړي ؟ وې خندل : تا يواځې نه لېږو ، بل نفر به درسره وي او بيا يې يوه وړه ا له ، چې خدازده دبشر دحقونو په کوم مدا فع ملک کې به جوړه شوې وه ؟ را ووېسته او زياته يې کړه : هغه به دغه سره تکمه کېکا ږي او کار به وشي .

دا ځل يې راته دوه درې وړې رسالې چې په اردو ژبه ژباړل شوې وې راکړې ، په دې رسالو کې دهغو فلسطيني او عراقي تنکيو ځوانانو عکسونه وو ، چې ځانمرګي بريدونه يې کړي وو .

د دغو رسالو لوستلو او دعکسونو ليدلو زما جذبې نورې هم را وپارولې .

يو ه شپه له لمانځه مخکې ، دشيخ خونې ته لاړم ، رساله مې پرمېز ورته کېښوده : زه له دې ځوانانو کم نه يم ، ژر لا ره را ښيیه !

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په دې خبره څو ځلې ما شاالله تکرار کړه ، او بیا یې یو بل ځوان سره مخ کړم .
په سبا له اوږده مزله وروسته ، چې ټول دغرونو منځ کې و ، یو نا شنا سیمې ته را ورسېدو ، له لرې دغه سیمه خړه او له تیږو ډکه وه ، خو داسې ځایونه په کې جوړ وو ، چې هیڅ ګومان پرې نه کېده . له دې سیمې به هر تیاره ماښام له هماغه ځوان سره را ښکته شوم ، شپه به مو بازار کې تېره کړه او بیابه په ښارکې په موټرسا یکل ګر ځېدو .
نن ورځ ډېر و نه ګرځېدو ، وختي هوټل ته راغلو ، له ډوډۍ وروسته پرېکړه وشوه ، چې باید په وخت ویده شم او سبا په جوړېدونکې غونډه کې خپله وظیفه سرته ورسوم .
واسکټ مې وا غوست ا و له هماغه ځوان سره دغونډې ځای ته لاړم ، ګڼه ګوڼه وه . یو — یو کل سری ، چې تورو عینکو یې سترګې پټې کړې وې ، ګوته په ماشه ولا ړ و .
دخلکو منځ ته ننوتم ، یوه لړزه را باندې را غله ، ورو مې پټو لاندې ، له لینونو پلسترونه لرې کړل . کله مې سترګو ته نالیدلي جنتونه راتلل او کله مې شاو خوا ځوانانو ، بوډاګانو او ماشو مانو ته کتلې ، حیران وم .
ښکلي ا و ښایسته جنتونه راته د دې تر خه ژوند په بدل کې ورو- ورو بدرنګه ښکارېدل او د دومره خلکو دوژنې په مقابل کې جنت ګټل راته یوقېمار ښکاره شو.

نه پو هېدم څه وکړم ، لینونه مې ببرته پټ کړل او په را وتو شوم ، په لرې ولاړ ملګري مې سترګې ونښتې ، را باندې پوه شو ، لا دخلکو له منځه را وتلی نه وم ، چې غړز شو ، له غړز سره چیغې شوې او زما له خولې همد اسې چیغه ووته ، چې د هوټل ټول مسا پر را باندې را تاوو شول .

کابل — ۱۳۸٤ د زمري ۱٦ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمړي په جيب کې

چې څنگه يې تابوت کلي ته ورساوه ، يوه گونگوسه شوه ، هرچا خپل کارونه پرېښودل او د تابوت په لور يې را منډې کړې .

تابوت دخلکو په منځ کې پټ شو ، ټول ترې را تاو ، وو . يو دبل پر اوږو لاسونه اېښودل او دسر په ښورولو يې تابوت ته کتلې .

خپلو منځو کې خبرې پيل شوې :

چاويل : څو مره په تمه وو ، موږ وې دا به خدای ډاکټر کړي ، ښار ته به دناروغانو له وړلو بې غمه شوو داخو يې .. .

چاوې : دا زړه و ، که تيږه ؟ څنگه يې داسې چناري ځواني خاورې ايرې کړه .

بل غبرګ کړ : زموږ د ناروغانو به خدای مل شي ، زه يې بل څه ته ځورېږم : درې کاله يې دکوژدنې شوي وو ، خسر به يې همدا ويل ، تر څو يې فاکولته خلاصه کړې نه وي واد ه نه ورکوم .اوس به څه کړي ؟ دا ځوانيمرگ خو بل ورور هم نه لري .

پلا ريې چې تر دې دمه اوتر- اوتر کله تابوت او کله اسمان ته کتل ، دخلکو له منځه را ووت .

ټولو دهغه خولې ته کتلې . څو کرته يې شونډې راټولې کړې خو دغبر پر ځای به تر ې چيغه ووته .

ښه شېبه غلی و ، بيا يې وويل : ورونو! نن زمادځوی په ۱۷ کلنې خوارۍ خاورې واوښتې . زه نور هيڅوک نه لرم ، زوی مې رانه روان دی ، خو هغه زه يوازې نه پرېږدم ... نه ، نه څنگه خاورو ته لاړ شي ، تاسې ووايئ ، دا د خاورو وړ دی ؟

خلکو يو بل ته حيران – حيران کتل خو ، له خولې اخ نه خوت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه نه لکه چې ، اصلي خبره هېره وه ، بيا يې سکوت مات کړ : ورونو! په ډېره خوارۍ مې پرې سبق ويلی و ، لاس مې نه ور رسېده ، که له هر چانه يې پور کړی وي ، ورته ... هغه نور رانه خاورو ته ځي ....

پاتې خبره يې په چيغو کې ورکه شوه .

خلکو په يوه خوله (زموږ له خوا بخشش دی) ناره وکړه .

تابوت يې دڅو شېبو له پاره انګړ ته دننه کړ ، دکلا دېوالونه چيغو داسې لړزول تا به وې بيا ، ب ۵۲ الوتکو ترورستانو پسې را خيستې او په (سهوه !) کې يې دچاله کورنه لنبه پورته کړې ده .

خدای خبر امنيتي کسانو دهغه په وژلو کې کوم نوی تکتيک تمرين کړی و ؟ ټول تک شين اوښتی و ، له تابوت نه وينې څڅېدې .

په څه خوارۍ يې دمور او خويندو له منځ نه تابوت را ووېست او دجومات مخ ته يې کېښود .

ملا صيب ، د هغه په شنه اوښتي تندي لاس کېښود ، دهغه بې روحه شونډې داسې راټولې وې ، تابه وې دخپلې وژنې دعلت پوښتنه کوي .

ملا صيب ، ناستو کسانو ته مخ را واړو :

ورونو ! که څه هم دا پاک شهيد دی ، ځوان و ، دعلم په لاره کې و ، خو داسې ښکاري چې دفعتا نه دی وژل شو ی ، و هل ټکول يې ډېر خوړلي ، کېدای شي خبرې يې کړې وي ، ښه به داوي چې غسل ورکړو.

تابوت يې غسل خانې ته وردننه کړ ، پلار يې په وينو سره کورتۍ او کالي ترې ووېستل ، د کميس له جيبه يې سوری کارت او سره کاغذونه راووېستل .

دکورتۍ په دننه جيب کې يې لاس ورښکته کړ ، جيبي کتا بچه يې لاسته راغله ، په منځ کې يې په وينولړلی د ليک پاکټ ايښی و ، له پاسه پرې ليکل شوي وو ، (دخپل مهربان پلار په مطالعه)

لاسونه يې ولړزېدل : پلاردی درنه ځارشي زويه ! ديوال ته تکيه ودرېد ، په رپېږدېدلو ګوتو يې پرانيست :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر مهربان پلار ، ګرانې مور او ګرانو خویندو ته سلامونه ، وړاندې کوم .
زه تردې دمه روغ او جوړ يم . (ددې جملې په لوستلو موسکۍ شو خو چې په غسل خانې يې نظر ولګېد له سترګو يې لکه دمحصلینو وینې اوښکې وبهېدې .)
زړه يې غټ کړ او بيا يې لو ستل پيل کړل :
ګرانه پلا ره !
ډېرې سختې دې تېرې کړې او لا تېروې يې ، خير دی داد ی امتحانونه مو په شروع کېدو دي .
وخت کم پاتې ، که خدای کول ، ډېر ژر به له درانه بارنه خلاص شې ، ماهم بېځايه عمر نه دی تېر کړی ، ډېرې شپې مې رڼې تېرې کړي دي .
رښتيا پلاره ! که سپين سترګی درته نه ښکارم نو يوه خبره کول غواړم او هغه داچې : که کله مې مور د خسر کورته لاړه نو زما (...) ته دې ووايې چې ...
که هرڅومره يې کاغذ سترګوته نږدې کړ او سل خواري يې وکړې ، نوره جمله يې ونشوه لوستی . دجملې پاتې توري لکه د د همزنګ دسرک په څېر په وينو لړل شوي وو.

۱۳۸۲ ، ۸ ، ۲۹ کابل ، ميرويس ميدان

يادښت :

په ۱۳۸۲ کال د روژې په مبارکه مياشت کې د کابل پوهنتون محصلينو د يوې مظاهرې په ترڅ کې د ښوړو ، د ښه والي غوښتنه وکړه ، مظاهره وروسته په تاوتريخوالي واوښته او نږدې امنيتي ځواکونو پرې بې رحمانه ګولۍ وچلولې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خانداني

يواځې دمخامخ ودانۍ په دويم پوړ کې به تر ډېره نا وخته رڼا وه ، له دې دوه پوړيزې ودانۍ
به تر نيمې شپې له خندا ګانو سره يو ځای دټوخيوغږونه راتلل . کله ناکله به (د دربش !)
قوي غږ هم په ورانو کوڅو کې تا و راتاو شو او بيا به سرو سکروټو په کنډرو ديوالونو خولې
خښې کړې .
زموږ خونې تياره وې ، خو دانګړ پرسر داسې سرې لنبې تېرو ببر کېدې ، لکه له لرې ، چې
په کوم اباد هېواد کې دشپې له خوا دلويې لارې ننداره کو ې .
کله به لنبې زموږ دکور له سره تېرې شوې ، دمخامخ غره پرڅوکه به ونښتې ، د غره تيرږې به
له وېرې لکه واړه ماشو مان لاندې کلي ته په منډه شوې او کله به زموږ کورته په نيمه لاره
راپرېوتې .
په اولو شپو کې به دهرې لنبې له راپرېوتو سره ، دچيغو غږونه هم پورته شول ، خو ورو- ورو
دا غږونه ورک شول .
په دې کوڅه کې يواځې زموږ کور پاتې و او هغه هم د مخامخ دوه پوړېزې ودانۍ په تمه .
دلته امنيتي پوسته وه ، هغې ته به مو وخت ناوخت ډوډۍ او چرس لېږل او خپل کور مو
پرې ساته .
کور مو نوی جوړ کړی و او هغه هم دکلي دځمکې دخرڅون په بيه ، پرېښودل يې راته ګران
و او دلته چې به چا کله کور پرېښود ، په هماغه وخت به يې مخ ته غټ موټر ودرېدل ،
در وازې ، کړکۍ او حتې دديوالونو سيخان اودبرېښنا لينونه به يې هم ترې بار کړل .
نن شپه ، سر ماښام نه داسې پرله پسې ډزې پيل شوې وې ، چې له ځمځې راوتل ګران و ،
ټول په همدې وړه ځمځه کې چې دجګړو له ويرې مو په انګړ کې جوړه کړې وه راټول وو .
دماشومانو په غوږونو مو لا سونه ايښي و و ، کله به له غږز سره سپينه رڼاشو ه ، چيغې به
شوې ، خو ډېر ژر به بېرته تياره شوه .
تېر ماسخوتن ډزې غلې شوې ، راووتو ، دلوګيو او بارودو بويونو مو دماغونه سوزول ، چوپه
چوپتياوه ، دکوڅې سپيان چې تر دې دمه جګړه ماروته ګوته په غاښ وو ، په غپايې چوپتيا
ماته کړه .
کوټې ته ننوتو ، د کړکيو پلاستيکونه شلېدلي وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور له خپل درشل نه وتلی و ، د درواز مخوته خاورې پرتې وې او ماشو مان له سرو اوار رپېدل .
مورمې ژر ډوډۍ تیاره کړه ، کوچنیانو وخوړه او په برستنو ننوتل ، چې مور ته یې کله تیاروله ، نو له نږدې پوستې دخندا داسې غږونه راغلل ، لکه تېرې ډزې چې د واده د ورا وې .

مور دالیکن په تته رڼاکې ، دیوبل سپېرو مخونو ته وکتل ، خو هیڅا سره ځواب نه و .
شېبه وروسته کوڅه کې دپښو دربهار شو ، لامو ډوډۍ نیمایي ته رسولې نه وه ، چې دربهار بام ته وخوت او د پښو له دربا سره ټکارۍ هم شروع شو .
ټولوتیاره چت ته سترګې نېولې وې ، یودم مې ورور سر ټیټ کړ ، پرسترګویې لاسونه کېښودل اوپزه یې کش کړه .
شېبه وروسته ، په کاسه کې خاورې تویه شوې ، حیران وو ، الیکن مو ورجګ کړ ، پرسرېې خاورې ورتویه شوې ، نږدې و چې ګل شي او بیا سمدلاسه چت نه رڼاښکاره شوه .
ورور مې په منډه برنډې ته ووت ، غږیې کړ : څوک یې ؟ په غبرګواوازونو دخندا غږ راغی ، خاوره هماغه شان توېدله .
له ګېټ وهلو سره یوځای په قهر وویل شول : دچاپه کار کې څه کار لرې ؟ په ژوند په تنګ یې ؟
ورور مې بلې خبرې ته خوله جوړوله ، چې مورمې راکش کړ او په خوله یې ورته لاس کېښود .
یوتن راټوپ کړ ، مورته یې راته دټوپک میله ونیوله ، ټېله یې کړه اوبیا یې وویل : ددې سپین سرې ازار نه وېرېږم که نه ... ولا حوله ولا... شیطانه کور دې وران شه ...
اوبیایې زیاته کړه : تاسو دا خندا ګانې وانه ورېدې ، زموږ قو ماندان صیب نن شپه ستاسو د پوستې قوماندان په قبمار کې دپولۍ ترق ته کېناو ، غریب ته هیڅ پاتې نه شول.
ډېر عذر او زارۍ یې وکړې ، اخر د قوماندان صیب زړه نرم شو ، خانداني سړی دی او یواځې ستاسو دکور په دستکو کړکیو او دروازو رضاشو .

کابل ، دقرغې بلا کونه ۱۳۸۳ — دوړې ۲۰ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې تصویره

په ټول ښوونځي کې په انګرېز مشهور و ، په اوله کې دا نوم پرې مور ایښی و ، وروسته دومره په خولو وګرځېد ، چې حتی یو نیم ښونکي به هم د حاضرۍ اخیستلو پر مهال د (نور) په ځای د انګرېز نوم اخیست .

نور ، به تل ځان سره ټولګي ته ډیکشنري ، د انګلیسي ګرامر کتابونه ، ډول ــ ډول اخبارونه او مجلې را وړلې او ، چې کله به کوم ساعت خالي و ، نو د ټولو غوږونه به یې پرې وخوړل .

نن ، چې ښنګه د تاریخ ښونکی له ټولګي ووت ، نور د تختې مخ ته ودرېد ، تخته یې وډبوله : که غوږ نیسئ ، ترڅو بل استاد راځي ، اول به درته ننني درس په انګلیسي ترجمه کړم او بیا به درته د شپې خبرونه .

یوه غبر کړ : سمه ده انګرېزه ! شروع یې کړه

بل ووې : خپل منتر مه پخوه .

شپږ اوه هلکان ووتل ، نور ټول ورته کېناستو .

د تاریخ درس یې ټول په انګلیسي تکرار کړ او بیایې د تېرې شپې د بي بي سي لندن خبرونه هم وویل .

چې ښنګه یې خبرونه خلاص کړل ، استاد راننوت ، دی ژر پر څوکۍ کېناست ، خو استاد ، چې هر څه یې اورېدلي وو ، هغه یې بېرته را پاڅو.

استاد ، لومړی د انګلیسي ژبې په ارزښت خبرې وکړې او بیا یې نور ته مخ واړو :

ګوره نوره ! که ته خپله علاقه همداسې وساتې او لوړې زدکړې هم په همدې ژبه کې وکړې یو وخت به خپل ولس ته ډېر خدمتونه وکړي .

د دنیا ټول علوم په انګریزي کې دي ، که ته یې خپلې ژبې ته را وژباړې داڅومره لوی کار دی .

زموږ سترګې همدا تاسو غوندې ځوانانو ته اوړي ،ور ځ په ورځ کمزوري کېږو ، همدا تاسو یاست ، چې زموږ ځای به نیسئ .

×××

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې کله له دولسم ټولګي نه فارغ شوو ، بیا مو یوبل سره ونه لېدل ، زه خو داسې خوارۍ او مزدورۍ پسې ورک شوم ، چې عالي تحصیلاتو ته هیڅ وزګار نه شوم .
یوه ورځ یوه چوک کې د کار موندنې لپاره ولاړ وم ، چې کله به کوم واړه موټر هسې هم زموږ خواته بریک ونیو ، مزدورانو کې به ورک شو او چې کله به د کومو پاکو جامو سړی زموږ خواته رانږدې شو ، ټول به ترې راتاوو ، شو ، هغه به په څه خوارۍ رانه ځان خلاص کړ او بیا به موږ بېرته خپلو ځایونو کې و درېدو .
په چوک کې مزدوران ورو- ورو کم شول ، طالع مندیوبل سره کار ته لاړل او نور بېرته خپلو ځایونو ته ستانه شول .
پوره لس بجې شوې ، ماته هم کار پیدانه شو ، د اسمان شین مخ یو ناڅاپه وریځو خړ کړ او بیا سمدستي څاڅکي شروع شول .
څادر مې له ځانه را تاو کړ ، ورو ورو وخوځېدم ، مانه څوګامه لرې یو بل سړی پټو کې تاو ولاړ و ، څاڅکي تېز شول ، دی مخ په ما را روان شو ، و درېدم ، ما لا سم ذهن ته راوستی نه و ، چې پر اوږه یې راته لاس کېښود ، : هلکه ! دلته څه کړې ، ماژر غېږ ور خلاصه کړه : انګرېزه ! په خبر ، په خندا شو ، وې لادې هېر نه یم ؟
دواړه روان شوو ، هغه ویل : ماله دولسم ټولګي وروسته ، په خپله خوښه د انګلیسي ادبیات ولوستل .

— ښه نو اوس ښه پوخ انګریز شوې .
— تراوسه دې شوخي نه ده ورکه شوې ؟
— ښه نو اوس دلته څه کوې ؟
— ټول استادان راته وایي ، چې ماسټري واخله ، اول نمره فارغ شوی یې.
— ښه نو ، د مزدورانو چوک کې یې اخلې ؟
— له خندا وروسته یې اسویلی وکړ ، راځه لانده خیشته شوو ، دوکان کې به کېنو هرڅه به درته ووایم .

زموږ په ورتګ لومړی دوکاندار خوشحاله شو ، خو چې سودا مو ترې وانه خیسته ، زړه یې تنګ شو ، موږ لا خبرو کې وو ، چې په تند غږ یې وویل : ګټ اوټ (Get Out !)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دکاندار څنګ ته ناست ځوان ، چې په کیڼ لاس کې یې تور بنګړی چې په اسانه یې د لاس له پوټکي سره توپیر نه کېده اچولی و ، د سګرټ له لوګي سره یې یوځای له شونډو خندا را ووته ، ښه په کرس یې وخندل او بیا یې وویل : سیټ صاب ، د امزدوران په انګریزۍ څه پوهېږئ ؟

سور بانګس لرګی یې ور وړاندې کړ ، په دې یې پوه کړه .

موږ یو بل ته وکتلې او بیا له دوکانه راووتو .

باران درېدلی و ، لا له سړکه تېر شوي نه وو ، چې یوه کوچنی سوزوکي کار مو مخې ته ودرېد ، یو چا له ښیښې لا س را وویست ، ورمنډه مو کړه .

هغه وویل : چوک کې مې مزدوران پیدا نه کړل ، تاسو کار نه کوئ ؟

لا یې بله خبره کړې نه وه ، چې موټر ته ختلي وو .

هغه وویل : اول دغه ماتې او روغې خښتې سره جلا کړئ او بیا داشګه کورته ننه باسئ .

لاسي کراچۍ او بېلچې یې راکړې او لاړ .

د سترګو په رپ کې له خښتو وزګار شوو ، اوله ریړۍ (کراچۍ) مو له شګو ډکه کړې وه ، چې دی بیا راغی ، داخل ورسره د ۱۲ _ ۱۳ کالو په عمر ماشوم هم و .

دی یواځې له موټره راښکته شو ، د چایو ترموز یې له دوه وړو پیالو او قابونو سره راوړ .

یوه ــ یوه خړبخونه مایع مو ، چې نه پوره چای و او نه شېدې ، وڅښلې او بیا مو کار پیل کړ .

هغه خپل زوی ته ، چې تراوسه یې د موټر له ښیښې څخه موږ ته کتلې غږ کړ : ساجد! او بیایې ورته د چای د لوښو وړلو امر وکړ .

ماشوم ، جي ډې ډي ، وویل او بیا له موټره راکوز شو . کتاب یې سترګو ته نیولی و ، ورو- ورو را روان شو ، د کتاب پر پښتۍ په انګلیسي تورو غټ څه لیکل شوي وو ، څنګ ته مو ودرېد ، کتاب یې له سترګو لرې کړ ، په یوه لاس کې کتاب او په بل لاس یې د مخې وېښتان شاته واړول.

د نور سترګې په کتاب ولګېدې ، بېلچه یې کېښوده ، ور وړاندې شو ، خو هغه یواځې دکتاب پوښ ور وښود او بیایې وویل :

ساري ، خان صیب ! دا د انګریزۍ کتاب دی ، تصویرونه په کې نشته .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۷۹ ، د لړم ۱۲ مه
کابل ، کارته اریانا

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره لوپټه

موټر وان شېبه په شېبه له خريلي مخ نه په دستمال خولې وچولې او چې کله به يې لاس وزګار شو ، نو په مخامخ لګېدلي بټن به يې ګوته ټينګه کړه ، له هارنډ سره يوځای به يې ځای پرځای موټر وغراوو او له دې سره به کلينر ، نارې کړې :
بارو بار ، روان ګاډی ، شبقدر له ، ډېرۍ له ، ناګمان له ، هلئ شابئ...
څو ځلې ورپورته شوم ، خو چې ګرمي به پسې واخېستم ، بېرته به راکوز شوم .
داځل کلينر ، څو تنه په کشولو تر بس (موټر) را ورسول .
ماوې هسې نه ، په دې سره ګرمۍ کې رانه ښيښې خواته ځای څوک ونيسي ، له هغوی مخکې شوم او پرڅوکۍ کېناستم .
دسګرټ دلوګي له امله مې له ښيښې سر وېستلی و ، چې پر اوږه مې لاس کېښودل شو او بيا سمدلاسه يې وويل : په ګاډي کې راله ميرات مړی ولټی راځي ، دادښيښې خوا راله پرېږده .
دهغه د وچلي په ګونځو کې خولې تاوېدې راتاوېدې ، مهين سپين کالي يې ، په تېر ټينګ نښتي وو او شيبه په شېبه يې د خولې له لارې ساه اخيسته .
ځای مې ور پرېښود ، موټر ورو- ورو له چارسدې اډې ووت او لارې ته سيخ شو .
شمال دسپين بږيري خولې وچې کړې ، رنګ په کې وغوړېد او بيايې مخ را واړو :
ايمان دې نصيب شه ځوانه ! که ځای دې راکړی نه وای ، بېړه مې غرقه وه او بيا يې دخبرو تار پسې وغځاو : پخوا دا لاری بسونه نه وو. ښه مې ياد شي ، چې پلار سره به ښاريې ته ټنګه کې راتلم ، په ساعتونو مزلې به مو کولې .
خو يره ! رښتيا ،چې داسونو غوړو کې دجنت هوا لګي ، نه به مې زړه خرابېده او نه به ستومانه کېدم .
هغه مهال دومره ګرځېدل هم نه وو ، په مياشتو مياشتو به له کلي نه وتو .
نن سبا خو زموږ ماشومان هر ورځ کلي نه ښار ته ، سکولونو ته راځي .
دهغه وخت سفر کې که داکسيډنټ خطره نه وه ، خو نورې بلا خطرې وې .
لاره کې به ځناور و ، شوکې به وې او...

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله خبره یې لا پیل کړې نه وه ، چې داسې غلی شو ، تا به وې ژبه یې ودرېده ، دواړه لاسونه یې په سترګو کېښودل او بیا یې سر ښکته واچو .

موټر دګڼه ګوڼې له امله د ناګمان پر پله ورو ــ ورو روان و ، لاندې اوبه په مستۍ وې او د سرې هوا لورینه یې کوله .

له هغې خوا نور موټر راغلل او زموږ بس څه شېبه دپله پرسر ولاړ پاتې شو .

ماکله دسیند له مستو څپو ، چې یوبل کې ورکېدې ، خوند اخیست او کله به دسپین ږیري چوپتیا د حیرانتیا په څپو لاهو کړم .

هغه هماغه شان غلی و ، ماهم پوښتنې ته زړه نه ښه کاوو .

شیبه ورو سته موټر له پله تېر شو او بیا له لږ ځنډ وروسته هغه سر راجګ کړ ، غوږو کې یې ګوتې کېښودې : توبه ، خدایه توبه .

د پوښتنې جرئت راته پیداشو :

بابا ! څه درباندې وشول ؟

— هغه ساه واخیسته : دهمدغه سیند له غمه خو ښارته زړه نه ښه کوم .

— ولې ، سیند کې څه خبره ده ؟ له دې وړاندې خو هم پر سیند راتېر شو و .

— په نښوتلو سترګو کې اوښکې وځلېدې ، لستوڼې پرې راتېر کړ او بیا یې وویل :

— ځوانه ! داسې مې یاد شي ، لکه پرون ورځ . د لس دولسو کالو په منګ به وم ، له پلار او څو نورو کلیوالو سره ښارته راتلم ، داپول هغه مهال دلرګیو و ، اوبه همدغه شان مستې او په څپو وې . موږ نه لږ وړاندې دوه ډلې یوبل ته مخامخ ولاړې وې او په خپلو کې سره غږېدل .

یوه تن څنګ ته ولاړې نجلۍ ته ، چې سره لوپټه کې لکه جنده رپېدله ، لاس ونیو :

دادی ، مال مو درته وسپاره ، حساب خلاصوه .

هغه د روپو وړه غوټه ورکړه ، ده لا شمېرلې نه وې ، چې یوه غږ کړ : هلئ ، چې وتښتېده !

له دې خبرې سره سم ورپسې دچاړو په لاس ډله جوړه شوه .

ډېر غږونه یې پرې وکړل خو د نر لور ونه درېده .

د پله سرته راورسېده او بیا ترڅو دوی ور رسېدل ، هغې له یوې چیغې سره ور ودانګل .

څو ځلې اوبو سرته کړه ، بېرته به پرې واوښتې . موږ دسیند په غاړه منډې شروع کړې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو نور مو يواځې دهغې سره لوېټه ليده ، چې دماتې بيړۍ په شان اوبو پټه او ښکاره په مخه کړې وه .

کابل ، ميرويس ميدان

۱۳۸۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دښتې په منځ کې

له راتګ سره یې ټول هک پک په خپلو ځایونو ودرېدل . د ټولو سترګې دهغه په مخ و نښتې .

ده هم ، شېبه په شېبه هریو له نظره تېراوه ، دانګړ په منځ کې د تېرې شوې ویالې له غاړې میانه قدې ښځې دیګې او کاسې د صابون له ځګه ډکې پرېښودې ، لښتې کې لاسونه کنګال کړل او دده په لور را روانه شوه .

د هلک په سترګو کې اوښکې وځلېدې ، غبر یې کړ : مورې ! هغه دوه ګامه وروسته شوه ، ده بیا ورنارې کړې ، هغه نوره هم شاته لاړه ، دکوټې دیواله ته تکیه شوه :

زه ، مور ! دچا مور ؟ نه ، زه خپل بچي پېژنم ، هغه ټول دادی ولاړ دي او دا ....!

بیا یې هماغه اواز له غوږونو تېر شو . خپلو ولاړو بچیانو ته یې وکتل : زه د دوی موریم ، او داغبر د دوی له خولو نه راوځي .. بانه یې سره ورغلل :

په یاد مې شو ، زه دبل چا مور هم یم ، خو هغه له دولسو کلونو راهیسې نادرکه دی ، دنیامې ورپسې چاڼ کړه ، خدای خبر دحیات الله هډوکو به کومو سپېرو خاورو خوړلي وي ؟

دې لا ترخو بله خبره زړه کې نه وه تېره کړې چې ، هغه غبر کړ : زه حیات الله یم ، ستا زوی ..

هغه نوره هم حیرانه شوه ، لکه له یوې اروا سره چې غږېږي ، خو حیات الله رانږدې شو او بیا یې هماغه ناره وکړه .

اواره رپېدله ، دهغه دکوچینوالي ګڼ تصویرونه یې ، یو په بل پسې د زړه له سترګو تېر شول .

حیات الله نورهم رانږدې شو ، په ژړایې وویل : خو زه ستازوی یم کنه ؟

چې ځنګه یې خوله بېرته شوه ، سترګې پرې شکمنې شوې ، غبږه یې ور خلاصه کړه ، هغه هم دواړه لاسونه د مور غاړه کې واچول ، ښه شېبه دواړو په چیغو- چیغو وژړل ، ښکل یې کړ او بیايې د ټیکري په پېڅکه سترګې ور وچې کړې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر ونې لاندې کټ کې کښېنا و او خپله ورته مخامخ په څمکه کېناسته : کله چې به ستا د پوښتنې لپاره چېره تلم ، ټولو به راته ليونۍ ويلې ، او پټ - پټ به يې ډول -ډول خبرې کولې .

د هغه د ښو څوکو ته اوښکې راغلې ، لاس يې پرې را تېر کړ او بيا يې ښه شېبه پاس د ونې ګورو ښاخونو ته وکتل.

ورونه ، خوېندې او خپلوان ترې راتاو وو ، دی هماغه شان حيران کټ کې ناست و او کله کله به يې د سترګو لاندې يو بل ته کتل . ډېرې څېرې ورته نوې وې ، مور يې بيا ورغږ کړ: ښه نو ،چې ژوندی وې دا دولس کاله دې مورږ نه يادېدو ؟ زمورږ خو درپسې د سترګو تور سپين شو ، اخرولې ؟
د هلک ستونی ډک شو او له لږ ځنډه وروسته يې ، د ژړا له بدرګې سره ووې : مورږ د داسې دښتې په منځ کې نه وو ، چې ... نوره خبره يې په ژړاکې ورکه شوه .

ناست کسان نو ر هم کټ ته وځښېدل ، ټولو د ده خولې ته کتلې . ښه شېبه غلی و ، سترګې يې راپورته کړې ، اخوا دېخوا يې وکتل او بيا يې د مور مخ ته سترګې برابرې کړې :
کله چې دوم ځل ، له کوره مدرسې ته تلم ، په (شبقدر ډېرۍ) کې سروېس ته انتظار وم ، په همدې وخت کې يوه سپينه والګا مې تر څنګ ودرېده ، يو چاغ برېتور سړی ، چې په سپينو کاليو يې تور واسکټ اغوستی و راکوز شو ، له جېبه يې څه راوښکل ، ما لا ورته سم کتلي نه و چې ، مخ ته يې راوړاندې کړ او بيا نور په ځان نه يم پوه شوی.
خدای خبر ! څومره وخت به وتلی و ، خو چې کله په هوښ شوم په سترګو مې تربږمۍ وه ، څومره چې مې پرانېستې څه مې ونه ليدل ، پوه شوم چې پلستر شوې وې ، په زړه مې سره هوا راننوته ، د سړې خورو کيسې را په زړه شوې ، لاړې مې خوله کې وچې شوې ، څومره چې مې کوښښ کاوه خبره رانه ، نه وته ، لږ وروسته مې فکر په ځای کړ ، په زاريو مې پيل وکړ.
خو غږ مې چا نه اورېده ، چيغه مې کړه او له چيغې سره سم مې له مخ شړق پورته شو او بيا يې راته خوله په يوه شي وتړله .
پس له دې مې يواځې د موټر هارندونه او کله ناکله د خلکو غږونه اورېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورو- ورو دا غږونه هم ورک شول ، صرف د خپل موټر د ماشین شور و. د موټر ګړبهار وار په وار زیاتېده. څلور پنځه ساعته مزله نه وروسته موټر ودرېد ، د دروازې له ګړپ سره انګړ ته ننوتو ، ور پورې شو. له سترګو او خولې یې راته پلسترونه لرې کړل ، اوبه یې راکړې ، شاوخوا مې سترګې وغړولې ، اول خو مې په سترګو تیاره وه او بیا چې ښې شوې نو یواځې جګ- جګ دېوالونه ، چې پر سر یې اغزن سیمونه تېر وه ، راښکاره شول .

د انګړ قبلې خوا ته درې لویې او کیڼ خواته یوه وړه کوټه وه ، ماته یې د لاس په اشاره د کوټو خواته د تلو امر وکړ ، دی خپله ووت او دروازه له باندې خوا نه وتړل شوه .

زړه نا زړه مخامخ کوټې ته لاړم ، هلته درې وړې نجونې او پنځه زما په عمر او یا لږ واړه هلکان وو ، مخ ته یې کپسولونه خرې و او دېخوا دوه وړې - وړې رشې ولاړې وې .

یو ځای یې کپسولونه خالي کول او له بل ځایه یې ډکول ، زما په لیدو یې له لاسونو کپسولونه وغورځېدل ، راپورته شول . ټولو راکتلې ، خو زه یواځې د یوې نجلۍ او دوه هلکانو په ژبه پوهېدم ، زه حیران ولاړ وم او دوی ته مې کتل ، همدې وخت کې یو هلک چې له ماهم ووړ و ، راپورته شو ، څنګ ته مې راغی ، غلی کېناست ، سترګې یې سرې شوې او بیا یې چیغه کړه. نورو غلی کړ ، د چا په ژبو چې پوهېدم ، هغو کیسې پیل کړې ، چا وې زما کال وشو ، چاوې زما دا دویم کال دی او هغه چې ژړل یې د هغه دا اوله جمعه وه ، د هغه اوښکې هماغه شان روانې وې ، سلګۍ یې وهلې موږ هم ښه وژړل.
ماز یګرمهال بیا د دروازې غږ شو ، موږ ژر په کار پیل وکړ ، دوه ، درې کسان چې له خولې یې لوګي جګېدل له څو کارتنونو سره راننوتل ، زموږ کوټې ته راغلل او د مخامخ هلک له مخه یې د څپېړې شرق پورته کړ : تر اوسه مو دومره کار کړی ؟؟
او بیا یې له یوې مخې د ټولو مخونه په څپېړو تک شنه کړل. سترګې یې برګې کړې: ګورئ ! که دا کارتنې مو تر سبا خلاصې کړې نه وې ، سرونه درنه کټ کوم! ظالمانو دا خو موځه د پلار کور نه دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ په دې لوی انګړ کې پرته له پاس شنه اسمانه او د کلا له خړو دېوالونو ، نور څه نه ليدل او بې له خپلو ژړاګانو مو نور د هېڅ شي غږ نه اورېده.

لا جمعه وتلې نه وه ، چې يوه نجلۍ او درې نور هلکان يې راوستل ، نجلۍ ډېر ژړلې ، کوټه کې يې واچوله ، وريې ورپسې وتاړه ، درې څلور ساعته وروسته يې راووېسته ، ژړايې غلې شوې وه ، خو له سترګو يې لا هماغه شان اوښکې روانې وې .

اوله شپه يې وه ، ويده شوه ، شېبه وروسته مې ورو ګونګوسه تر غوږ شوه ، ورنږدې شوم ، سم يې په خبره نه پوهېدم ، يو ناڅاپه يې د مورجانې غږ په زوره له خولې وواته او بيا يې چيغه کړه . ټول په خپلو ځايونو کېناستو ، رڼا مو بله کړه ، ټول ترې راتاؤ شو.

موري! دا وخت ماته ، هم رايادة شوې ښه په زوره - زوره مو وژړل .

- مور دې درنه ځار شي زويه !کيسه کوه .

هغه د اوبو له جامه دوه درې غړپه وکړل ، په خوله يې لاس راتېر کړ او بيا يې شروع وکړه:

هغه شپه مو ړنه تېره کړه ، سبا مو بيا وختي په کار پيل وکړ ، وختونه تېرېدل ، موږ به هملته ځای په ځای ناست وو ، له کپسولونو به مو دوا خالي کوله او له پوډرو به مو ډکول.

دوی به يوه شپه بله شپه وچه ډوډۍ ، سودا او هم د کپسولونو کارتنونه راوړل او له دې ځايه به يې له پوډرو ډک کپسولونه وړل.

نجونو به هم موږ سره کار کاوه او هم به خوارانو ديګ کاوه ، ډېرکلونه تېر شول ، ږيرې مو راغلې ، خو د باندې ځای مو ونه ليد.

يوه ورځ يې زموږ له ملګرو نه يو هلک او دوه نجونې چې له څو ورځو ناروغه وې ووېستې .

بله ورځ ټوپک په غاړه سړی راننوت ، يو ګام راوړاندې شو او په غوسه يې ووې: ګورئ ! هغو کارنه کاوه ، سرونه مو پرې کټ کړل اوس به يې په هډونو سپيان خولې ګرځوي ، که تاسو کار ونکړئ ، د تاسو سرونه هم کټ کوم .

موږ ټول له ډوډۍ پورته شو او د کپسولونو په کارتنو ونښتو. هغه په کړس وخندل: ډوډۍ خورئ خو کار درنه پاتې نشي .

دا وار ، چې ماز يګر مهال ور بېرته شو او موټر د انګړ منځ ته راننوت ، زه تيار له کوټې د باندې راوتلی وم . ور څنګه ورغلم ، له موټره يوه چاغه ښځه چې ښۍ اوږه کې يې توره چرمي بکسه ځوړنده وه ، راکوزه شوه ، ورپسې هماغه سړی چې په موږ به ګرځېده د ښي لاس ګوته کې تمانچه تاووله راکوز شو. ښځه مخ په ما راغله ، زه هم ورنږدې شوم ، بې اختياره مې وژړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا مې ورته په ژړا-ژړا کې ووې : ګورئ! تاسو هم بچیان لرئ ، زما دا دولسم کال دی ، اخر زه هم انسان یم ، واړه - واړه ورونه خوېندې لرم ، مور پلار لرم د خدای (ج) لپاره !
هغې ښه شېبه ما ته کتلې خو زما سترګې نه وچېدې ، رانږدې شوه ، پر سریې لاس راتېر کړ: غم مه کوه ، زه مې خاوند ته وایم .
زه هملته ولاړ وم ، سړی له کوټې راووت او موټر ته وخوت ، ښځه هم ور پورته شوه ، ښه شېبه دواړه سره لګیا وو ، سړي ښیښه ښکته کړه ، راغږ یې کړ ، په منډه ورغلم ، ښیښې نه مې سر دننه کړ ، ورویې ووې! ګوره چې څوک درنه خبر نشي په دې دروازه غلی راوخېژه.
وریې بېرته کړ ، ورپورته شوم ، هغه بیا له موټره کوز شو ، له هماغې دروازې چې زه راختلی وم راوخوت او له راختلو سره یې زما پزې ته بوتل ونیو. نور پوه نشوم او چې کله پوهېدم نو په یوه ښایسته کوټه کې ناست وم ، مخامخ تشناب کې مې ځان ووینځه ، نوي کالي یې راکړل ، سړی او ښځه دواړه راځنګه راغلل ، د چای کوچنۍ پیاله یې راته مخکې کېښوده ، وې ویل : ته ډېر طالع من یې ، مور هیڅا سره داسې نه دي کړي ، ته وارخطا کیږه مه ، څو ورځې صبر وکړه مور هم ستاسو کور ته ځو ، هه دا څو روپۍ اوس واخله .
چې کله دوی له کوره ووتل لږ وروسته ما هم دوه خپلې کړې دوه پردۍ .

د حیات ستونی ډک شو ، شونډې یې په غاښ کړې ، اوږده ساه یې راښکله : زه خو راغلم ، او بیا یې چیغه کړه ، په ژړا - ژړا یې ووې : خو زما ملګري به اوس هم ددښتې په منځ کې حیران — حیران ناست وي .

کابل پل هارتل ، دافغاني سرې میاشتې ټولنې مرکزي کتابتون ۱۳۷۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې ځـــــوابــه

دمني سړې سيلۍ له ونو پاڼې رژولې وې ، ساړه باد دهغوی لغړ او سپېره ښاخونه لکه زمو ږ خوار ولس په خپلو منځو کې په جنګ اچولي وو . دکلي مشران دجو مات اخوا ځنډې ته چېرته چې دباد مخه بنده وه ، پيتاوي (لمر) ته سره غونډ ناست وو. خو موږ لا د نن په څېر ناتوا نه ، نه وو . په يخ مو پروا نه راتله ، ګرد خط مو ايستلی و او په منځ کې مووړته چا ر مغز ايښي وو.

د مشرانو دخبرو غږ مو اورېد ، له خبرو نه يې خندا ډېره وه اونوره هم ډېرېده .

لو به مو بس کړه ، دهغوی په لور روان شو و ، مجيد ديواله ته جو خت ولاړ و ، ترپټولاندې سينې پورې ټينګ څه نيولي وو او دنورو خولې دهغه لورته له خندا وازې وې .

يوه غږ کړ : ښه نوکر يې موندلی ،دا وايه چې ډوډۍ خو در باندې نه پخوي ؟ بيا دخند ا هر شو ، ابل سر له پټو راو وېست : يو ځان شر موي او بل ... که ځوی وای بيا هم يوه خبره ، په تا څه سخته ده چې لور ځان سره ګرځوې ؟

مجيد ټولو ته وکتلې اوبيا يې غږ کړ : ګورئ ! ظالمانو ! زړونه مو نه خوږېږي ؟ څه ګلالي زامن مې وو ، خو چې دخدای رضا نه وه رانه وايې خيستل . په خپلو لاسونو مو راسره خښ کړل ، لور ا وزوی چا راښکلی او بيا زه خو ټوله زندګي کې ايکه يوه لور لرم او هغه هم دا سې لور ، مخ يې ورته له پټو راوويست : هغې تورچنګ بانه له سترګو پورته کړل ، لمريې سترګې وه برېښولې ، په شونډو يې موسکا خپره شوه اوبېرته يې سر دپلار پر سينه کېښود .

ناست خلک ټول دهغه مظلوميت او ددې ما شومې ښکلا منتر کړل ، چپ شول او مجيد مخ په کور روان شو .

د نرګس کوچنۍ پښې دتک راتک جوګه شوې او په ځينو کارونو کې خپل وس له مور سره مر سته هم کوله .

مجيد چې به کله دهغې په وړولاسونو کې لوټکه (کوزه) وليده ، رنګ به يې وغوړېد او سترګو کې به موسک شو .

نن شپه يې تر ډېره خنګ ته کېنولې وه ، سترګې خو ځلې خوب پټې کړې خو دده تر ې زړه نه مړېده بېرته به يې ويښه کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسویلی یې وویست ،   میرمن ته یې مخ راواړو : سلیمې ! وطن کې نورې شپې نه تېرېږي ، څه چې مو زده و ، هغه ارزښت نه لري . ته خو خبره یې ، سبا روان یم ، خو تا ته ایکي یو امانت پرېږدم .

منم چې له ما تا ته ډېره ګرانه ده ، خو بیاهم ډېر اتیاط پرې کوه ، بې ځایه لو بو ته یې مه پرېږده ، هسې نه خدای مکړه .... ستونې یې ډک شو ، په ویدو یې ښکل کړه او بیا خپل ځای کې وغځېد .

سبا چې ځنګه نرګس له خوب نه پورته شوه او دپلار په خالي کټ یې سترګې ونښتې ، په منډه مورته راغله ، خو هغې په اخوا دېخوا خبرو تېر وېسته.

سلیمې ، چې به کله ورته دکوم کار وویل ، د خاوند خبره (ډېر اتیاط پرې کوه ..) به وریاده شوه ، بېرته به یې ورغږ کړ :څه لورې ! ته کېنه ، زه خپله ورځم .

ټو ل کارونه یې په خپل سر ا خیستي وو ، خو ونه شوه دا څو یمه ورځ وه چې کورکې خس خلاص شوي وو . وړه لوریې له نورو کلیوالو نجونو سر ه خاشاکو ټولولو ته ولېږله ، تر ډېره ځایه یې ورپسې دبام له سره کتلې ،   هغه له مخامخ غونډۍ واوښته .

زړه یې اوارډېږده ، غرمه شوه ، کله به بام ته وختله ، کله به یې دانګړ دروازې ته ورمنډې کړې ، دخاوند خبرې ذهن ته تلې را تلې .

بیا بام ته وختله ، په مخامخ غونډۍ یې سترګې نښلولې وې . شېبه وروسته یو ډوب غږ دغونډې له سرنه راوا وښت   ، په منډه له بامه را ښکته شوه ، کله به بام او کله دروازې ته تله ، ځمکې ځای نه ورکو .

دماسپښین د اذان غږ شو ، بیا بام ته پورته شوه دکلا شاته یې غږونه واورېدل په منډه را کوزه شوه ، لا دانګړ وره ته نه وه رسېدلې ، چې دواړه پټې بېرته شوې .

کلیوال له کټ سره راننوتل ، دانګړ منځ کې کېښود . حویلی له ښځو ډک شو ، هغې دلور له مخه ځادر پورته کړ ، د دواړو کوچنیو لاسونودبندونو پر ځای یې سپینې لتې تاوې وې ، د یو ې سترګې ځای یې پاغوندې نیولی و او بله سترګه یې پلستر وه .

چیغه یې کړ ه : نه دا زما لور نه ده ، دنرګس سترګې داسې نه وې ، داهغه نه ده اوله دې سره په ځمکه را و لوېده .

کلیوالې ښځې پرې را ټولې شوې ، یوې یې سر غېږ کې کېښود : ګوره خورې ! اوس هم دخدای شکر دی ، که په خپل وخت یې روغتون ته نه وی رسولې ،ترې خلاصه به وې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ښه شيبه غلې وه ، دخاوند خبرې په زړه را واوښتې ، يودم يې په کټ منګلې ښځې کړې ، زه به څه ځواب ورکوم ، هغه په ما ډېر سپارښت کړی و ، وايئ کنه ، څه ځواب ... ؟

ښځو يو بل ته کتلې ، ټولې غلې وې ، هغه يې له کټه لرې کړه ، نصيحتونه يې ورته پيل کړل .

دلور ليدل نورسليمې ته دخوشالۍ خبره نه وه ، په ليدلو يې او ښکې بهېدلې ، نرګس هماغه شان بې هوښه پرته وه کله به يې غبر کړ : دا څنګه توره شپه ده ، ريکن ولګوئ ! هيڅ نه وينم .

××××

مور ته دا خبر له وطنه را غلي يو کليوال ويلی و . له دې پس مو هره ورځ په کورکې په همدې اړه خبرې کېدې . نن مې بيا په دې اړه مور لګيا وه ، لا په همدې خبرو کې وو ، چې ور وټکېد ، يو بل ته مو وکتل ، خو سره و مو نه پېژ ندل ، دپاتې کېدو ټينګار مې وکړ ، هغه زما دمشر ورور پو ښتنه وکړه ، د حجرې ور مې پرانيست . هغه وې ، زه دهاشم اوښی يم ، خورزه مې راو ستې ، شير پاو هسپتال کې بستر ده .

مورته مې دهغه په اړه ووې ، هغې ژر وويل : زموږ ، چې په کې بحث و ، دهما غې ماما دی .

سودا مې نوره هم زياته شوه ، د چايو پتنوس مې وروړ ، هغه ټوله کيسه وکړه ، نور جګېده ،ماوې نه ، نن شپه به همدلته يې .

هغه وې : دامو دويمه جمعه ده ، ايله اوس مو کور پيدا کړ . ځمه ، هلته به راته خور او خورزه دواړه په تمه وي ، نن مو خارجوي ، شپې ته همدلته را ځو .

هغه له حجرې ووت او زما سودا يې نوره هم زياته کړه ، دنرګس دکو چينوالي څېره مې سترګو ته وړاندې — وړاندې کېدله .

کورکې مې دهغوی دراتګ ووې او زه په منډه بازارته لاړم .

هغوی لا نه وو را غلي ، راتګ ته يې ټول په تمه وو ، دموټر له هارنډ سره سم د دروازې د زنګ غږ را غی ، په منډه ووتم ، ور مې بېرته کړ ، هغه حجرې ته لاړ او دايې مور له اوړې نه نېوله وه ، کورته يې دننه کړه کټ کې وغځېده ، سپينه پرده يې پرې اواره کړه. سليمې ترور ، مې دمور پر اوږه سر کېښود ، ښه يې وژړل ، خو هغه لکه چې پوره په حال نه وه ، کله به يې بې منګلو لاسونه له پردې راووېستل ، مخ به يې اخوا دېخوا واړو ، بېرته به غلې شو ه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې دخپلې لور کيسه پيل کړه ، مشر ورور مې دنرګس له ما ما سره په حجره کې نا ست و ، څو کرته پورته شوم ، خو تګ ته مې زړه نه کېده ، بېرته به کېناستم ، هغې کيسه خلاصه کړه ماته يې مخ راواړو : اسده ! تا خو نرګس ليدلې وه او بيا يې په چيغه وويل دا هما غه نرګس ...

مور مې بيا ترې پوښتنه وکړه ، هغې ووې : دواړه لاسونه يې بندونو کې پرې سوي ، يوه سترګه يې وتلې ده ، خودا بله ، دخدای فضل ده ، ټپ يې جوړشوی ، سبا ترې پټۍ لرې کوي .

دچای پياله يې کېښوده ، په مخامخ غټه هنداره يې سترګې نښلو لې وې ، ټول غلي وو ، يوازې راډيو وه چې غږېدله .

يو دم له راډيو ديوې امريکايي مېرمن اواز ، له ژړا سره راووت ، ټول ځير شوو ، ددې ميرمنې خاوند دکويټ په جګړه کې ، چېرته چې يورا نيمي وسلې کارول شوې وې ، برخه اخيستې وه ، ددې دنوې پيدا شوې لور پر مخ دهمدغو يورانيمي وسلو ا غيز شوی و او پر مخ يې دوه ، درې تور دا غونه پيدا شوي وو.

هغې په ډېرې خواشينۍ او ژړه غونې غږ وويل : که سبا مې لور په هنداره کې خپل داغونه وګوري اورانه وپوښتي څه ځواب به ورکوم ؟

دنرګس مور په اوتر نظر خپلې لورته وکتلې او بيا يې مخا مخ هندارې ته سترګې واړولې ، ولړزېده ، دنرګس په سينه يې سر کېښود او داسې چيغه ووېسته ، چې دټولو پښې يې سستې کړې .

١٣٧٨ – ٩-١٨ – کابل دفتح الله کلا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرمېدلی

په موټر کې ناست کسان د يوبل غوږونو ته نږدې شول ، پټې خبرې تبا دله شوې ، منځ کې پرده ځوړنده شوه . ښځې خو له مخکې چادريو کې پټې وې . پردې نه دېخوا نرانو هم دسرونو پټول پيل کړل ، ږير و کې ږمنځې وهل پيل شول او هرچا کوښښ کاوه ، خپله ږيره له نورو اوږده وښيي .

هريوه دستر ګو ليدلی حال بيانوه ، چا به وې : پرون يې يو نفر د سرتورۍ په (جرم) له ژونده بېزه ګار کړ .

بل به غږ کړ : خدای مو ترې ساته ، پرون يې دبازار منځ کې يو ځوان په ډېرو وهلو بې هوښه کړ ، بلا دُره په لاس کسان ترې راتا و وو ، له هر وار سره به يې ورته همدا ويل : په سنت موکدو شر مېږې ؟ بيا ږيره لنډوې ؟ او ....

دموټر دمنځ دروازې خنګ ته پر څوکۍ ناست ځوان ، دهرې کيسې په اورېدو سره ټکان خوړ ، رنګ يې زېړ شو ، کله به يې ځادر له ځانه تاو کړ ، بېرته به يې لرې کړ ، په ږيره يې ډېرې هڅې وکړې خو اوږده نه شوه .

د هغه لا هماغه شان لاس په ږيره کې و ، چې موټر ودرېد ، دوه ږيرورکسان چې ول —ول لنګوټي يې په غاړه کې پراته وو ، دره په لاس را پورته شول .

اخوا دېخوا يې په راوتلو ستر ګو وکتلې ، په هماغه زلمي ، چې ديوه سپين ږيري تر خنګ الوتي رنګه ناست و ، نظر ولګېد .

لاس کې يې دره په حرکت راغله ، سترګې نورې هم را ووېستې ، چيغه يې کړه : او بدبخته را پورته شه !

هغه ځان غلی کړ .

درې والا په ږيره لاس را تېر کړ ، ور ورانډې شو ، لاس يې پورته کړ : تاته وايم ! او کونه ! دپيغمبر پر سنتو شر مېږې ؟ پورته شه چې اسلام در وښييم .

هغه لا عذر ته خوله جوړه کړې نه وه ، چې له اوږې يې دوړې پورته شوې ، په دوتنو يې له موټره ښکته کړ .

په هغه لکه دګاډۍ اس ، دقمچينو باران جوړ و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

موټر کې ناستو کسانو پټ – پټ ورکتلې ، خو چا کې دویلو جرئت نه و .
دځنګ ناست سپین ږیر ی ورښکته شو ، په زاریو یې پیل وکړ ، ونه شوه .
اخر یې په دواړو لاسونو کې دعذر په خاطر د درې والا مبارکه ږیره ونیوله ، هغه په قهر ،
سرته ټکان ورکړ خو ږیره یې دبوډا په لاس کې پاتې شوه .

کابل – علوم اجتماعی
د ۱۳۷۵ کال ، د وري ۲۰ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاکل

دکوټې پر مخامخ دیواله د عکسونو څو چوکاټونه کتار ځړېدلي وو ، ددغو څو کاټونو په منځ کې یو له نورو لوی و. په چوکاټ کې رنګه عکس بند و ، عکس کې هغه شنې سترګې داسې پرانیستې وې چې ، هر نا ست کس ګومان کاوو ، چې ده ته ګوري .

هغه شونډې په ورې موسکا بېرته کړې وې او د مخامخ غاښونو څوکې یې ترې ښکارېدې .
له سپین مخ نه یې ژېړه پټې ږیره راتاوه وه ، ښي پلو یې سره بخو ن وېښتان اړولي وو او داسې ځلېدل ، تا به وې دشړشموټو ل بوتل یې پر ې اړولی دی .
سپین ږیري انور اکا ، کله عکس او کله زما څنګ ته ناست ملګري ته کتل ، ټول غلي وو ، اکا پیاله کېښوده ، دهغه پر   او ږه یې لاس کېښود او بل لا س یې مخامخ عکس ته ونیو .
لا س او شونډې یې دواړه رپېدلې ، خو خبره یې له خولې نه راوتله .
یودم پورته شو : بچې ! هغه هم تا غوندې دوېښتانو شوقي و ، خو... سلګیو پسې وا خیست .
شیبه وروسته یې عکس راکوز کړ ، دپټکې شمله یې پرې را تېره کړه : ده ته لکه چې ، خپل مر ګ معلو م و ، له عکس نه دوه ورځې وروسته یې سر وخوړ .
له سترګو یې څو څاڅکي دچوکاټ پر ښیښه ولوېد ل ، خو هغه ته لکه چې د خپل پلار ژړا بې مانا ښکاره شوه ، هماغه شان موسک و .
موږ ټول غلي وو ، واړه زوی یې ترې چوکاټ کش کړ ، یو بل ته مو وکتل او بیا ورو- ورو له خونې ووتلو .
سبا دلو ی اختر ورځ وه او موږ کلیوال دخپل دود له مخې له سهار لمانځه وروسته هدېرې ته روان شوو.
دخپلوانو قبرونو څنګ ته درېدلو او دعاوې مو کولې .
چې څنګه مو د دعا لپې پر مخ را کش کړې   او دبل قبر په لور وخوځېدو ،ملګری مې ټکنی شو او بیا یې مخ را واړو :
د ده د قبر خو لا دو ه کاله نه دي شوي او بیا په کې سوری شوی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وې دچا ؟

- دشاه محمود قبر ښييم .

له دې سره ماته پرونی ورځ را یاده شوه او ټول عکس مې سترګو ته ودرېد .

ور وړاندې شو م ، سر خواته یې سوری شوی و او دلمر وړانګه ور ننوتې وه .

زړه مې غټ کړ او له سوري مې وچ بوټی لرې کړل ، لړزې ونیولم ، خو زړه مې نه صبرېده ، سر مې ورټیټ کړ :

سپینې کوپړۍ نه لاندې اوږده هډوکي جلا — جلا پراته وو. دهغه ټول غاښونه داسې ښکارېدل تا به وې په موړ خاندي ، خو د شونډو درک یې نه وو.

دکوپړۍ ځنګ ته یوه توره غوټه ښکاره شوه ، ښه ورځیر شوم ، هماغه غوړ کا کل و خو خاورو یې ځلا اخیستې وه .

کابل — دزمان خان کلا

۱۳۸٤ د غبرګولي ۲۳ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیمګړی اثر

چې څنګه دعامه کتابتون څنګ ته له موټره راکوز شوم ، په استاد مې سترګې ولګېدې ، ګامونه مې چټک کړل او لا د پوړۍ نیمايي ته نه و پورته شوی ، چې ور ورسېدم .
هغه په یوه لاس کې له څرمنې جوړه ژېړه دوسیه (فایل) نیولې وه ، بل لاس یې پر دېواله اېښوده او په احتیاط یې ګام ورسره پورته کاوه.
زه هم ورپسې ورو—ورو روان وم ، چې اول پوړته ورسېد ، مخې ته یې ورتاو شوم ، چې څنګه یې راباندې سترګې ونښتې ودرېد . عینکې یې لرې کړې ، دتندي دګونځو خولې یې پر دسمال وچې کړې او په موسکا یې وویل :
دا ستاسو زلمیانو غم مې ارام ته نه پرېږ دي .
— خدای دې له غمه وساته ، استاده ! کوم غم ؟
— ټوکه مې وکړه ، غم نه دی . که په یاد دې وي تاسو ټولو ؛ خصوصا تا به هروخت ویل ، چې یو ښه تاریخ ولیکه . ماهم ستاسو په خوښه دا درې میاشتې کېږي چې کار پیل کړی دی .
همله کېناست ، دیواله ته یې تکیه وکړه ، خپلې دوسیې نه یې کاغذونه راوویستل :

ګوره ! تراوسه مې دغه کتابونه ، رسالې او خطي نسخې د ماخذونو لپاره ټاکلي او نورو پسې ګرځم .
ما ، دماخذونو ټول سرلیکونه ، چې په پښتو ، فارسي ، عربي او انګلیسي ژبو لیکل شوي وو ، له نظره تېر کړل .
ماوې : استاده ! دا خو پوره اتیا شمارې دي ، په نورو څه کوې ؟
- نه ، زه غواړم چې دا ځل ښه دقیق او مستند تاریخ ولیکم ، کېدای شي دا زما اخري اثر وي او نور راته ژوند دلیکلو مهلت رانه کړي . که ژوندی پاته هم شم ، سترګې مې ورځ په ورځ له کاره وځي .
- استاده ! خدای دی ستا سیوري زموږ له سره نه کموي ، ته موږ ته هرڅه یې .
هغه مې دکتابتون تر سالونه بدرګه کړ او بیا ترې را ووتم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

×××

پوهنځی رانه په دریم صنف کې پاتې شو ، دمونوګراف لپاره راټول کړي کتابونه مې بېرته ملګرو ته وسپارل ، خپلې خوارۍ او غریبۍ پسې ورک شوم .
کله وزګار ، څه موده مې په بټۍ کې ښختې وهلې ، کله مې موټر خالي کول او په اخره کې راته په یوه کور کې کار پیداشو .
کور جوړ و ، یواځې یوه خونه په کې نوې جوړېد له . د کور څښتن هرساعت راباندې ګرځېده او هره ورځ به یې ویل : خان صیب ! دا لایبرري (کتابتون) جوړوم . ښه کار به کوې ، چې ژر جوړه شي .
له سره مې دسمنټو ټاټکی کوز کړ او سمدلاسه مې بل خالي ټاټکی را واخیست او له کوټې را ووتم ، ده چې له لرې نه څارلم غږ یې کړ .
نږدې به مې له سره ټاټکی غورځېدلی و ، ماوې : جناب ! سستي مې نه ده کړې ، دادی بیا روان یم .
موسکی شو : ستا ایمانداري راته معلو مه ده ، راځه !
بیاهم شکي وم ، او هغه دبیکارۍ ورځې رایادې شوې ، چې هوټلي په شړقنده باران کې له هوټله ووېستم او په غوصه یې وویل : څه خیرات خو نه دی . دا دریمه ورځ ده چې په قرض یې خورې ، بې ایمانه کابلیه !
زه لا زړه نازړه ولاړ وم ، چې بیایې غږ کړ : ټاټکی مې کېښود او ور روان شوم . دکوټې وریې پرانیست او ورسره سم مې خولې پر بدن یخې ولګېدې .
پر مخامخ دیواله دمحمد علي جناح عکس ځړېدلی و ، کیڼې خواته پرښکلي مېز دځمکې برېښنایي کر ه ایښې وه ، دمېز پر سر داسې ګروپ ځړېدلی و ، چې رڼا ته یې توري څو چنده لوی ښکارېدل .
پر یوه بل مېز درې څلور ډوله عینکې ، چې دمطالعې ، لمر او دوړو د مخنیوي لپاره جوړې شوې وې ، اېښودل شوې وې .
دخونې په بل کونج کې انټرنټ سره وصل کمپیوټر اېښودل شوی و . ما لا ، دخونې نور څیزونه پوره نه وو کتلي ، چې له لاسه یې ونیولم ، پرده یې کش کړه او بیایې ور پرانیست :

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکوټي غولی له باندي ډېر روښانه و ، ټولي الماری له کتابونو ډکي وې ، هرې الماری ته جلا ګروپ لګېدلی و او ځای ـــ ځای پر دېوالونو دنړۍ نخچې ځړېدلي و ې .

مخ يې را واړو : ګوره داهم ګوزاره کوي ، خو غواړم داخل يوه ماډرن لايبرري (modern library) جوړه کړم .

د ليکنو مېز ته يې راغلو ، يوه پاڼه يې ترې راجګه کړه او بيايې و پوښتل:

څنګه خط پړاو ولی (لوستلی) شې ؟

ما ژر په شګو سپېره لاسونه په کاليو وموښل او بيامې ترې پاڼه واخيسته . دا دده ديوې تازه څېړنيزې مقالې يوه برخه وه . ومې لوسته يوې جملې ته ډېر ځير شوم ، سر مې پورته کړ ، په فکر کې لاړم .

غبږ يې کړ : څنګه ويل يې درته ګران شول ؟

ماوې نه ، خو په دې يوه ځای مې شک راغی .

هغه ټول له نظره تېر کړم او بيايې هغه عينکې چې نازکه ژېړ فرم يې و ، په سترګو کړې .

پاڼه مې هغه ته پر مېز کېښوده او بيا مې هماغه جمله ور وښوده ، ماوې :

کله چې په څوارلسمه صدۍ کې داستعماري او استثماري ځواکونو ترمنځ دهند او خليج دنيولو سيالۍ رواني وې ، اول ځل المانيان نه ؛ بلکې پرتګاليان وو ، چې دهند او فارس خليج ته ورسېدل .

او بل دا لاندې جمله ګوره ! دلته هم زه شکمن يم . زما په خيال په (١٥٠٦ ع) کال کې چې الفونسوالبوکرک له کومې نخچې استفاده وکړه ، هغه د افريقايي سمندر پوه نه وه او نه يې نوم احمد بن وحيد و . بلکې هغه دمشهور عرب سمندر پېژندونکي احمد بن مجيد و ، چې دهغه په مرستې د البوکرک بېړيو دختيځې افريقا دساحلونو ، دفارس دخليج ساحلي سيمو او د هند په ختيځو ساحلونو کې يې لنګرونه واچول ، دسوداګرۍ او ځينې نورې مهمې سيمې يې ونيولې .

هغه بيا زما سپېره مخ او له ګردونو ډکې جامې په شکمن نظر وکتلې او له ځايه پورته شو .

دمېز له جعبې نه يې تور فرم والا عينکې را وويستې ، انټرنټ ته کېناست ، د کتابونو فايل يې پرانيست او بيا يې هماغه کتاب ، چې ده ترې اقتباس کړی و ، پيداکړ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شېبه وروسته دسکرین (دکمپيوټر ښينښه) پرمخ دکتاب هماغه برخه راغله .
سريې وخوځو او بيا يې ورو سترګې راپورته کړې :
ستا تعليم ؟
- هيڅ
- نه ، سمه خبره کوه .
- دنېستۍ له لاسه رانه دتاريخ د B.A دوره دريم ټولګي کې پاتې شوه .
- هغه څنګه ؟
- داخو زموږ د مشرانو برکت دی ، چې خپلو کې سره جوړ نشول او د سياليو په اور کې زموږ تعليم ، حيثيت او ابرو برباد شول .
سوړ اسوېلی يې وويست ، شيبه وروسته يې سترګې پټې شوې او دخوب څپې يې زموږ مجلس ختم کړ .
څو ورځې مې نور هم همدلته کار وکړ او بيا چې کله ترې وطن ته راتلم ، څو تاريخي کتابونه يې راکړل .
څه وخت مې کور کې تېر کړ او بيا مې خپل سپين ږيری استاد پر زړه را وګرځېد او له دې سره سم مې دهغه ، هغه اثر ، چې ده پرې اته مياشتې وړاندې کار پيل کړی و ، په ياد شو .
نوره مې هم سودا زياته شوه ، ماوې خامخابه له چاپه راوتلی وي ، له خپلو راوړو کتابونو سره ور روان شوم .
ور مې وټکو ، زلمي زوی يې نيغ دهغه خونې ته وروستم :
استاد ديواله ته ډډه وهلې وه ، مخکې ګڼ کتابونه او قلمي نسخې پرتې وې ، راپاڅېد .
راوړي کتابونه مې ورکړل ، لاس کې واړول را واړول ، کله به يې سترګو ته ښه نږدې کړل او کله به يې لرې کړل .
ماوې استاده ! کتاب خو به له خيره چاپ شوی وي ؟ خامخا به دوه ټوکه راکوې ، يو يې زه اخلم او بل هغه چاته ورکوم چې کتابونه مې تر ې راوړي دي .
له دې خبرې سره يې چت ته وکتلې او بيا موسک شو ، انبار کتابونو ته يې لاس ونيو .
لاس يې هماغه شان لړزېده خو ، له خولې يې غږ نه وېسته .
دوه سترګې مې دهغه په خوله نښتې وې او ځواب ته يې منتظر وم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اسویلي وروسته یې وویل : بچیه ! مانور کتابونه او مهم اسناد هم پیداکړل ، تاریخ مې نیمايي لیکلی و ، چې عینکې مې ماتې شوې ، په دې دریو میاشتو کې مې د نورو عینکو وس پیدانه کړ او بې عینکو راته څه نه ښکاري .

۱۳۸۰ - د غبرګولي دوهمه

کابل ، کارته اریانا ، د شیرینو ښونځی

(c) ketabton.com: The Digital Library

سور پاکټ

له دېواله يې کوچنى ښيښه يي چوکاټ ، چې رنګه عکس په کې بند و ، را واخيست ، سترګوته يې مخامخ کړ ، شونډې ښکلولو ته جوړې کړې ، خو نا څاپه شرنګ شو او بيايې دا سې چيغه له خولې ووته ، چې ټولو ورمنده کړه .

پر عکس ما تې ښيښې پرتې وې او شبو ورته لکه تش کالبوت نا سته وه . کوچنۍ لور يې تر غاړې لاسونه را تا و کړل او نور غلي ولاړ ول.

رستم ، له ماتو ښيښو عکس را پورته کړ ، په عکس کې هغه دښي لاس پنجه داسې خلاصه نيولې وه ، چې دګوتو او ورغوي دنکريزو سور رنګ يې ښکارېده ، پر ټټر يې ومښه او بيا يې ميرمن ته سترګې راواړولې : تر او سه خو يې دمرګ خبر نه دى راغلى ؛ له هغه مخکې ته مړه نه شې .

هغې ، لکه چې هيڅ نه وي او رېدلي ، هماغه شان چپ نا سته وه او مړې او ښکې يې ګډوډې په اننګو را بهيدې .

دا پنځمه ورځ وه ، چې سميع کورته نه و راغلى . له پلار نه يې سودا ګري پاتې وه ، ټوله ورځ په همدې لټه کې و ، خو ما ښام به يواځې دهغه له خيالونه سره را ستون شو .

شبو ورو- ورو مړاوې کېده او ور سره يې خوى عادت هم بدلېده ، لمانځه ته به ودرېده ، خوتر خلاصېدو به يې صبر تمام شو ،يو دم به يې له سينې لاسونه پورته او مخ ته به يې ونيول ، خو دعا به يې په نيمايي کې په ساندو بدله شوه .
ټوله شپه ځان سره غږېده ، کله خوبه يې غږ دومره لوړ شو چې بچيانو به يې رڼا بله کړه .
سهار له ويښېدوسره به يې ، دسميع پر بوټونو برس وواهه ، دکتا بونو بکسه به يې راو اخيسته او بيا به تر ډېره دهغه له خالي کټ سره په خبر و لګياو ه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـن سـها ر ، چې ښنګه چاى تـه کېنا ستل ، د کلا د ور ترشا د موټر سايکل غږ شـو ، غږ ځوځلې او چت شواو بيا لکه په چټکۍ چې يې ټېښته کړې وي ، پسې ورک شو .
دسميع پلار دچاى پياله کېښوده ، په منډه دروازې ته لاړ ، دور مخ ته دټايرونو خا پونه معلو مېدل . نظر يې ورپسې وزغلو خو تر سترګو نه شو .
چې ښنګه يـې ور تـړه ځمکې ته يـې پام شـو ، کاغذي پاکټ چې سره خاپونه وربانـدې وو ، پروت و.
د پاکټ پرمخ دسميع نوم داسې ليکل شوى و ، لکه چې خپله يې ليکلى وي ، پاکټ درونـد او منځ يې جګ ولاړ و ، په منډه خونې ته راننوت ، کله يې پاکټ او کله يـې دميرمن په لاس کې د۱۳ کلن زوى عکس ته کتل چې منګول يې خلاصه نيوله وه .

شبو دخاوند په لاس کې پاکټ تـه سترګې هکې پکې نيولې وې . پاکټ يـې پرانيسـت ، سـور کلوله کاغذ باندې ليکل شوي وو : پيسې راليږې او که ... چې دجملې پاتې برخې پسې يې کا غذ سپړه ، درب شو اودوه سرې ګوتې دشبو په لمن کې ولوېدې .
کابل ــ دزمان خان کلا- دمر غومي اوله ۱۳۸۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ ګېلن

له شنه سهاره ، دقوې دراتلو اوازه وه ، دکلي پېغلې او ځوانې ميرمنې له خپلو ماشومانو او قيمتي شيانو سره ليکه – ليکه دغره په لور روانې وې .

شېبه پس ، کلی له ځوانو ښځو او ميرمنو تش شو . مجاهدين يو- يو له خپلو کورونو را وته او د ټوپکو شپيلۍ يې لمر ځلولې .
چنار لاندې سره راټول شول ، چا خپلې وسلې پاکولې ، چا شاژورونه ډکول او چا په چانټو ګوتې وهلې .

قوماندان ، چې دچنار ډډ ته ډډه وهلې وه ، په خپله ماشينداره يې غوړه لته راتېره کړه ، دوه درې ځلې لټ راکش کړ او چې هر وار ترې اخوا دېخوا مرمۍ ولوېدې نو بريتونو لاندې موسکی شو .
بېرته يې شاژور کې کېښودې ، قيد يې وواهه ، راکټ يې له منځه راجګ کړ او بيايې وويل :
هلکو ! ماځو کرته ويلي ، چې ترځو امر شوی نه وي نو ډزې مه کوئ ، خو تاسو هغه وخت په ځان نه پوهېږئ ، له قوماندې مخکې شاژورونه تش کړئ .
داځل به داسې نه وي ، اوازې دي چې قوه ډېره لويه ده ، که په تخنيک ونه جنګېږو تباه کېږو .
راکټ يې نور هم جګ کړ : او ل ډز به دهمده وي او بيا ... لايې خبره پوره کړې نه وه ، چې توريالی راوړاندې شو :
قو ماندان صيب ! ځو کرته مې درته ويلي ، داځل چې هر څنګه وي راکټ به ماته راکوې او بيا يې خپل پنځه ډزي ټوپک ته ، چې په شپيلۍ کې يې سور ځونډی بند و ، لاس ونيو :
زه نور دا اوږده بلا نه شم ګرځولی . ابله قوه کې مې ځو مرمۍ ټانک پرې وويشت ، دکاپر ځوی والله که پرې خبر وو ، ترځو ترې شنې لوخړې پورته نه کړم زړه مې نه يخېږي .
قو ماندان خپلو مجاهدينو ته مخ واړو :

(c) ketabton.com: The Digital Library

توريالى له ډېره وخته راپسې دى . څو ځلې يې راته ويلي ، ښه زړوردى ، خو په راکټ مې زړه نه کېږي . سم راته په سُر برابر نه ښکاري .
هسې نه يا ځان ژوبل کړي او يا مو له دې يوه راکټه خلاص کړي .
توريالي سترګې سرې شوې ، ټولو ته يې بدې - بدې وکتلې او بيايې دستي چانټه له ټټره خلاصه کړه ، ټوپک يې کېښود او په تلو — تلو کې دګوتې په خوځلو سره وويل : يابه بې سُره توريالى نن خپل سرخوري اويا به ...
قو ماندان څو غړونه ورپسې وکړل ، خو ده يواځې (راکټ دې په تاسو مبارک وي) ووې او د ونو په منځ کې ورک شو .
دماسپښين اذانونو ته لا وخت پاتې وه ، چې د شوبلو ډوب — ډوب غږ ونه راورسېدل .
مجاهدينو د د عا لپې پورته کړې او بيا دسترګو په رپ کې ټاکلو ځايونو ته ورسېدل .
دهغوى له رسېدو سره سم ، له مخامخ غره ، څو چورلکۍ را واوښتې او په شاوخوا سيمو يې دسکروټو باران جوړ کړ .
څو دورې يې ووهلې او بيا بېرته له سترګو پناه شوې . دټانګونو غړونه رانږدې شول ، سړک ته د نږدې کورونو ښېښې په جړقېدو شوې .
توريالي هم له خپل زوړګيلن سره ، ځان ور رسولى و او له سړک نه لاندې بوټو کې پټ و .
دکتار د اول سر ټانګونه او څو پوځي موټر تېر شول ، خو لا يو خړ ټانګ له دوه موټړ و سره پاتې و ، ورو- ورو رانږدې کېدل او دتوريالي وينه هم په خوټېدو وه .
لا پناه شوي نه وو ، چې دراکټ ډز نږدې غره داسې په شوق بدرګه کړ ، تا به وې د ده هم په خپله لمن کې سورمخو يرغلګرو ته زړه ډک و .
ورپسې دماشيندارو غړونه پورته شول ، ځينې موټر به څو ګامه په يوه ډډه روان وو او بيا به په ګړنګونو کې ورک شول .
له پوځي موټرو شېبه په شېبه شنې لوخړې پورته کېدې او پر سړک يې خولې لګولې .
ورپسې ټانکانو کې ناستو کسانو ، چې دخپل سره انقلاب د پرمختګ ضد عناصر يې تورو کندو ته لېږل ، نو ويشتل شوي موټر او شوبلې يې کندو ته غورځول او په تېښته کې يې د پرمختګ لاره ځانته اواروله .
شېبه وروسته ، دسړک دواړه غاړې له اوسپنيزو خوليو او اوړدو چرمي موزو ډکې شوې .
د مجاهدينو د ګڼو ګروپونو له خوا ډزې روانې وې ، شنو لوګيو يو بل اسمان جوړ کړى و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستی ټانګ زړه نازړه توریالي خواته راورسېد ، خو چې کله يې په هوا کې دلوګيو ننداره وکړه ، چينونه يې سست شول ، دمخې تاو ولو په لټه کې شو . توریالي حوصله بايلوله ، دتکبير له زړه لړزونکي غږ سره پرې ور وخوت ، ګېلن نه يې سرپوښ لرې کړ ، راټيټ يې کړ او بيا له اور لګيت نه پلته راووېسته .

په ټانګ کې ناستو کسانو ، چې له خلاص سره دا ننداره وکړه ، سترګې سپينې واوښتې ، دلاسونو په جګولو سره يې د (دوست!) (دوست !) چيغې پورته کړې .

توريالي ، چې دګيلن خوله يې هماغه شان ټيټه نيولې وه ، په اشاره يې ټانګ ته له سړکه نه دکوزېدو امر وکړ .

ټانګ لاندې پټيو کې ودرېد اوپه ټانګ کې ناست درې واړه کسان ، چې لاسونه يې جګ نيولي وو له هغه سره کلي ته راغلل .

مازيګر لمر په پرېوتو وو ، چې ډزې غلې شوې ، دقوې پاتې کسانو او موټر په تېښته ځانونه ولايت ته ورسول ، شېبه پس خړ پړ مجاهدين ، چې پر شونډو يې دغرور موسکا خوره وه ، له نوو ماشيندارو او لاس ترلو سور مخو سره را ورسېدل .

د قوماندان ، چې په پټې کې په ټانګ سترګې ونښتې ودرېد ، راکټ پسې سترګې وګرځولې ، خو چې کله يې توريالی له نوو کسانو او کليوالو سره وليد ، مخکې راغی ، توريالی پرې غږ کړ : قو ماندان صيب! ودې ليد بې سُره توريالی ؟

قو ماندان او مجاهدين هک پک وو ، ناستو درې واړو هم هرچاته شنې سترګې اړولې او لړزېدل .

قوماندان يو ځل بيا ، په پټي کې ولاړ ټانګ او توريالي ته وکتل او لايې پوښتنه نه وه کړې ، چې هغه ټوله کيسه تېره کړه .

قو ماندان نور هم ورنږدې شو : ښه نو په دې لنډ او تنګ وخت کې دې پټرول له کومه کړل ؟

توريالی له خندا شين شو ، ګيلن يې پر سر واړو او چې ، کله يې ترې دوه درې غټ غړپونه وکړل نو د سور مخو رنګونه لاپسې سره شول ، يوبل ته يې مړې وکتلې او سرونه يې ښکته واچول .

کابل ، ۱۳۷۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې کوره

په څه خوارۍ د دروازې ټکارۍ دباد او باران له شوره ، تر خونې را ورسېد . مخامخ دېوالي ساعت ته مې وکتلې ، نن ورځ يې هم رانه ټوله خوړلې وه .

بیا ټکارۍ شو ، څادر مې له ځانه را تاو کړ ، د دروازې له درزونو رڼا ښکاره شوه ، د وره تر شا مریم ترور له دوه وړو لورګانو سره ولاړه وه . اوارې رېږدېدلې ، کوټې ته مې ر اوستې .

تابه وې ژړا يې مور ته ساتلې وه ، له کېناستو سره سم یې چیغې پیل کړې ، وړو نجونو هم سرونه پر زنګنو کېښودل او سلګیو ونیولې .

د هغې شونډې بیا ورپېدې خو مور مې تر ې مخکې شوه : مریم ! تېره جمعه دې هم کور کې شور و او نن هم ، خبره څه ده ؟

هغه لکه چې همدې پوښتنې ته په تمه وه ، ژر يې ځواب ورکړ : دکور دخاوند له لاسه ، هغه وخت هم کرايې پسې راغلی و او نن خو يې وویل ، چې که کرایه دې را نکړه نو له کوره به دې وشړم .

خپلو لور ګانو ته يې مخ واړو : په ماخو دنیا تېره ده ، په دغو یتیمانو مې زړه سوزي ، دچا په کورونو به یې ګرځوم ؟

شېبه وروسته یې دسلګیو له بدرګې سره ووې : خدایه ! په شته کورکې دې بې کوره کړم او له دې سره یې نیمکښه سترګې چت ته ونیولې او سر یې پر تکیه کېښود .

دهغې شونډې ورو — ورو رپېدلې او دسترګو له کونجو یې ګډې وډې اوښکې را روانې وې .

ماسترګې په مریم نښلولې وې ، خو په ذهن کې مې دهغې دغې جملې (خدایه! په شته کور کې دې بې کوره کړم) ته ځوابونه لټول .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې کوټې ته لاړم او ترڅو چې ويښ وم ، د هماغې جملې په اړه مې سو چونه کول : ښه ، چې کور لري نو ولې کرايي اوسېږي ؟ خپل کور ته ولې نه ځي ، تر څو به داسې در په در وي او ... ؟؟

سبا چې څنګه له ښونځي راغلم ، مريم دخپل کور دروازې مخ ته ، چې زموږ دکور مخامخ وه ، ولاړه وه . غږ يې کړ : زويه ! تاته په تمه وم . نن به راسره زموږ تر کوره ملتيا ونه کړې ؟
ما چې دهغې کورته له پخوا سودا وه ، د ولې نه ، په ويلو مې په منډه کتابونه دخونې منځ ته ګوزار کړل او بېرته را ووتم .

څلور واړه ، له موټره کوز شوو ، دکوڅې دواړه خوا ديوالونه سوري — سوري وو ، په هر ديواله ګوليو داسې خولې لګولې وې ، تا به وې جګړه مارو له خپلې خاورې سره هم دښمني درلوده .

د کوڅې پر يوه ديواله د (زمو ږ جهاد ادامه لري) جمله ليکل شوې وه ، د يوه ستر کور مخ ته له شګو ډکې بوجۍ يو پر بل لپاسه اېښودل شوې وې .

د بوجيو په منځ کې يو ځوان ، چې برګ دستمال يې په غاړه کې و ، مخابره په لاس ولاړ و .
بل له ځانه دمرميو شريدونه تاو کړي وو او د زيکو يو توره شپيلۍ لکه وږی مار تاوېده را تاوېده .

له مخامخ کوره دبارودو او له دې پوستې نه دچرسو لوګي داسې پورته کېدل ، تابه وې خپل وطن په نشه کې ورانوي .

له کوڅې ووتو ، چې څنګه ميداني ته ورسېدو ، مريم ګړندۍ شوه ، لکه څوک چې ورته غږونه کوي ، همداسې چټک روانه وه ، يودم يې ګامونه سست شول ، کېناسته ، لونې يې سرته ودرېدې . له دواړو لا سونه يې ونيوله او را جګه يې کړه .

په بې دروازې کور ننوتو ،او سمدلاسه مو په دوه غبرګو قبرونو نظر ولګېد ، دقبرونو له پاسه وچ واښه باد رپو ل او ديوه له پاسه د ماتو بنګړيو ټوټې پرتې وې .

مريم ، د مخامخ کوټې چې نيم ديوال يې رنګ شوی و او له سوري بام نه پرې دلمر پلوشې غوړېدلې وې ، لاس ونيو. لاس يې هماغه شان په هواکې رپږدېده ، په خبرو لګياشوه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهمدې کوټې په رنګولو زوی او پلار لګیاوو ، د زوی مې د واده نېټه نږدې وه . یو دم انګړ سره لنبه شو . له همدې کوټې تور لوګي پورته شول . ورمندېه مې کړه ، هغه دواړه لکه تازه حلال شوي مالونه په خپلو وینو کې شتېدل .

له دې خبرې سره یې پښې سستې شوې د دواړ و قبرونو منځ کې کېناسته ، مخ یې را واړو : بچیه!

ډېره بده ورځ وه ، دکابل په هر کوځه کې سور اوربادېده ، د ګاونډیو په مرسته مې همدلته خښ کړل .

هغې نورې کېسې هم کولې خو ، خوله یې وچه شوه ، په هماغه قبر چې دماتو بنګړیو ټوټې پرې پرتې وې سرکېښود او له سترګو یې داسې او ښکې روانې شوې ، تا به وې و چ واښه خړوبوي .

کابل – دزمانخان کلا ، د ۱۳۸٤ کال دسلواغې دوهمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چنار څنګه مات شو ؟

دموټر له یو نا څاپي بریک سره ، د ناستو کسانوخولې پر څو کیو ولګېدې ، د خیر چیغه ، لکه دسګرټ لوګی په موټر کې تا وه را تاوه شوه . دموټروان سترګې په وړه ښیښه کې ښکاره شوې .

پرسړک ولا ړ کس ، چې کلاشینکوف یې او ږه کې بند و ، د څنډې ته کېدو اشاره وکړه او بیا په بېړه موټر ته راو خوت.

دهغه دښویه پلن مخ په پورتنۍ برخه کې ، یوازې له یوې تورې زخې دوه درې تاره وېښتان را ځړېدلي وو ، په ببر و او دوړنو سر یې تور دستمال راتا و کړی و. وړې او تنګې سترګې یې هغه وخت لا پسې تنګې شوې ، چې کله یې د ټوپک په شپېلۍ یوتن وسیخه.

ټول غلي وو ، موږ نه وړاندې درې موټرنور هم ولاړ وو ، دموټرو تر مخه پر سړک زنځیر تېر و او تر زنځیر لاند ې دټانګ چین نه پوله جوړه شوې وه .

دواړو خواوته ګوته په ماشه کسان ولاړ وو .

زموږ موټر هم ورو- ورو دولاړو موټرو تر څنګ ودرېد ، دوه وسلوال چې مخامخ یې شنې چانټې تړلې وې ، راپورته شول .

دواړو دټوپکو شپېلۍ ناستو کسانو ته نیولې وې او موږ لکه دښکار یانو د ډنډ بوتان غلي ناست وو.

زما خواته پریوې څوکۍ دسپین ږیري سره جوخت یو تنکی ځوان ، چې اینه دار ه واسکټ یې په تن او نیمکله خولۍ یې پرسر وه ، ناست و. شونډې یې تلې او راتلې او سترګې یې په رپا وې . کله یې چت اوکله یې خپلو زنګنونو ته کتلې .

شېبه پس یې د ټوپک میله په او ږه ونښته ، او وارونه خو پرې هغه وخت زیات شول ، چې کله یې له خولې د (وه خدایه !) کلمه ووته .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ټولوته ډنډ سترګې را واړولې ، خو هیڅا ورته پرته له سترګو ټیټولو نورځواب ورنه کړ. دکنداغونو او لغتو په وهلو یې له موټره ښکته کړ .
سړک نه وړاندې پرکټ غټ پرېړ سړی ، چې کټ نه یې ډډې راوتلې وې ، یو بغله پروت و. پرمېز یې دتومانچې ترځنګ دسګرټو قوتۍ ایښې وه ، کټ نه څو ګامه وړاندې اته - نهه کسان دپښو پرسر ناست او سترګې یې پرځمکه نښلولې وې .

دی یې دکټ مخ ته ورته ودراوه ، پرېړ سړي ښکته پورته ور وکتلې او بیایې تو مانچه دښي لا س په ګوته کې په څرخېدو شوه . دنوم پو ښتنه یې ترې وکړه ، په خبره یې پوه نه شو ، غلی ولاړ و ، خو دواړه سترګې یې دهغه په تو مانچه نښتې وې ، هغه بیا پرې غږ کړ . ده ورو وویل : (چنار) ددې نوم په اورېدو لکه وږی تمساح په کټ کې تاورا تاو شو ، لاس یې دهغه تر ګریوانه ور ورساوه او بیا یې له یوه ټکان سره په ناستو کسانو وغورځاوه .
خپلو ملګرو ته یې څه وویل او بیا سمدلاسه یې دهغو لرګیو ډېرۍ ته ودراوه ، چې لا یې پر څوکو د دیوالونو وچې شوې ختې نښتې وې .

هغه لکه په لرګي چې بدل شوی وي ، غلی ولاړ و خو ، چې پوه شو ، دلرګیو ماتولو امرورته شوی تبر پسې یې سترګې ګرځولې .
پر کټ ناست سړي تر سترګو لاندې څاره ، زړه یې تنګ شو ،له کټ نه یې ټوپ کړ ، په یوه لغته یې پر لرګیو خطا کړ ، هغه ورو وویل : قو ماندان صیب تبر نه شته ، څنګه یې مات کړم ؟
هغه نور هم تورشو ، په غوسه یې ووېل (زبان ته میبروم) اوبیا یې په خوله لغته ورکړه ، پرسمټي لښتي یې پړمخې وغورځاوه ، غټه تیږ ه یې په دواړو لا سونو را پورته کړه او بیا تر څو چې مو ، سترګې پټولې ، له یوې لنډې چیغې سره مو دهډکو کړچهار واورېد .

د ثور ۲۷ مه ، ۱۳۸٤

کابل ، دزمان خان کلا

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ترهګر د ليکوال لنډه پېژندنه :

محمد نعمان دوست د خدای بښلي خيرالله خان زوی ، په ۱۳۵٤ کال کې د لغمان د الينګار ولسوالۍ د کوځي کلي په پاس کلا کې پيدا شوی دی .

نوموړی لا ښوونځي ته د تلو نه و ، چې له کورنۍ سره د سرو يرغلګرو او د هغوی د ګوډاګيانو له شره پاکستان ته مهاجر شو .

دوست ، هملته د ښوونځي په ور پل کېښود او په ۱۳۷۰ کال کې د هريپور په پنډ غالي کې له النصر ليسې څخه فارغ شو .

په ۱۳۷۱ کې د دعوت او جهاد پوهنتون د ادبياتو پوهنځي په پښتو څانګه کې شامل شو او بيا يې داخر کال اخري سمستر په ۱۳۷٦ کال کې ، په کابل پوهنتون کې پای ته ورساو .

نوموړي د ښوونځي په دوره کې شعر ليکلو او د پوهنتون په دوره کې کيسې ليکلو باندې پيل کړی دی .

د ترهګر په نوم ټولګه يې لومړی چاپي اثر دی .

د دوست کوچينوالی په جلا وطنۍ او د ځوانۍ لومړي کلونه يې ، په داسې وخت کې تېر شوي چې په کابل کې د واک په سر کورنۍ جګړه توده روانه وه .

دوست ، د سره پوځ د وحشتونو کيسې اوريدلي او له هغه وروسته د ولس نورې بدبختۍ خپله ليدلي دي .

همدا لامل دی چې کيسه اوشعر يې دواړه په يوه نه يوه ډول غمجن حالت بيانوي .

له لومړۍ ټولګې يې ښکاري ، چې که ژوند ور سره وفا وکړي نو د ډېرو ښو هنري اثارو تمه ترې کېدای شي .

په عمر او قلم يې برکت شه عبدالمعيد هاشمي

مهتر لام ، د ۱۳۸۵ کال د مرغومي دوهمه

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library